

Fremtidens Sogn **Kommunescenarier 2040** – Et land i endring

Sognatinget

Quality Hotel Sogndal

Tirsdag 30. april 2024

Håvard Moe, seniorrådgiver, KS Konsulent

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as fra september 2003
 - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, omstilling, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
 - 22 år i KS-Konsulent as
 - Prosjektleder for KOMØK siden 2008 www.komok.no
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

48 14 88 13

@havardmoe

Håvard Moe

Sogn 2024?

2023

2021

2019

2016

2013

2010

2006

2003

KS KONSULENT

Nåsituasjon frem mot 2024

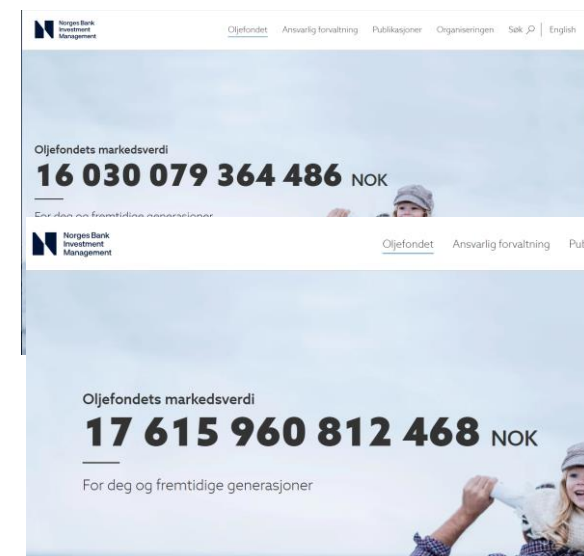
- Begynnelsen av 2000-tallet var de gyldenen tiår i kommune-Norge
 - Oljeformuen økte kraftig så de økonomiske rammevilkårene i kommunesektoren var (svært) gode
 - Teknologiutviklingen skjøt virkelig fart ut over 2010-tallet og muliggjorde effektivisering og optimalisering av driftssystemer og støttefunksjoner
 - Kraftig vekst i andel ansatte med høyere utdanning muliggjorde økt kvalitet
 - Relativt god tilgang på arbeidskraft (men stadig mer presset ettersom etterkrigsgenerasjonen begynte å pensjonere seg)
 - Forbedret folkehelse ga utsatt sykkelighet og (relativt sett) mindre behov
 - Kompetanserevolusjonen har også medført en kraftig og vedvarende sentralisering mot utdanningsinstitusjonene i de store byene og regionsentrene

2015:

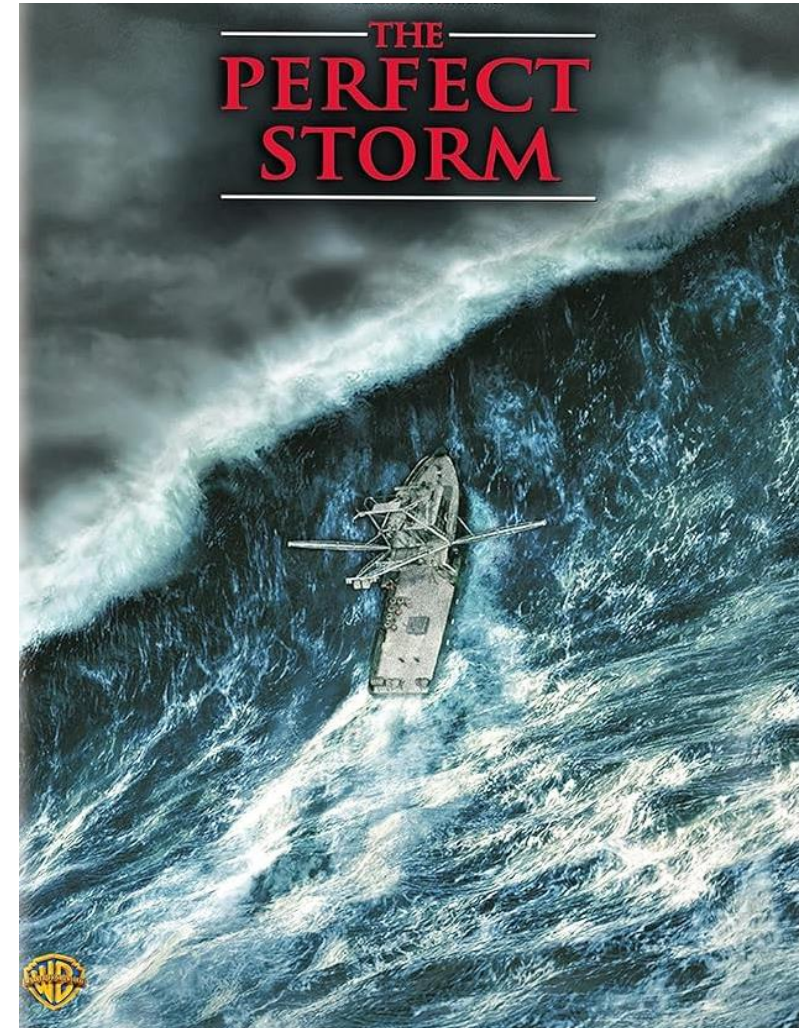

2024:

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
 - Fallende skatteinngang
 - Renteøkningene begynner å få effekt
 - Økning i sosialhjelp
 - både norske og flyktninger
 - Eldrebølgen «treffer»
 - Økte pensjonskostnader
 - Sentralisering og fallende folketall i 50% av kommunene gir reduserte inntekter
- Manglende politisk omstillingsvilje

Sogn 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

2026

2025

2024

KS KONSULENT

Drivkrefter

Kommuneøkonomi

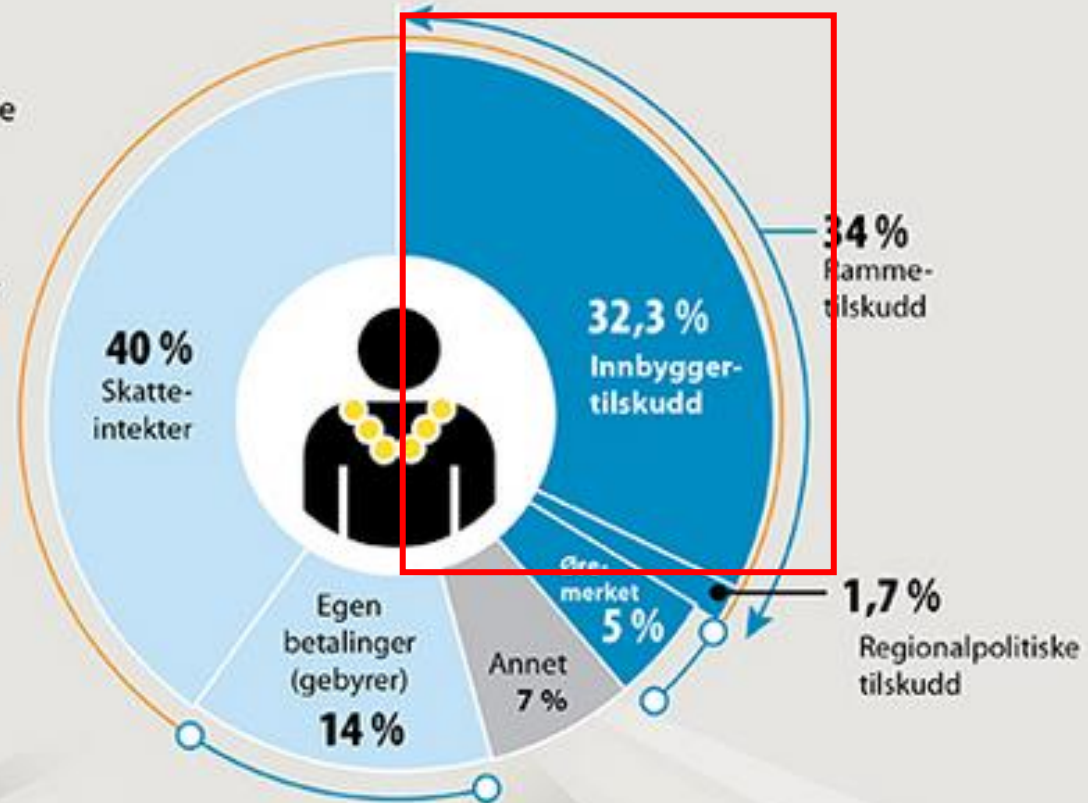
Rammetilskuddet ujevnes 100%

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

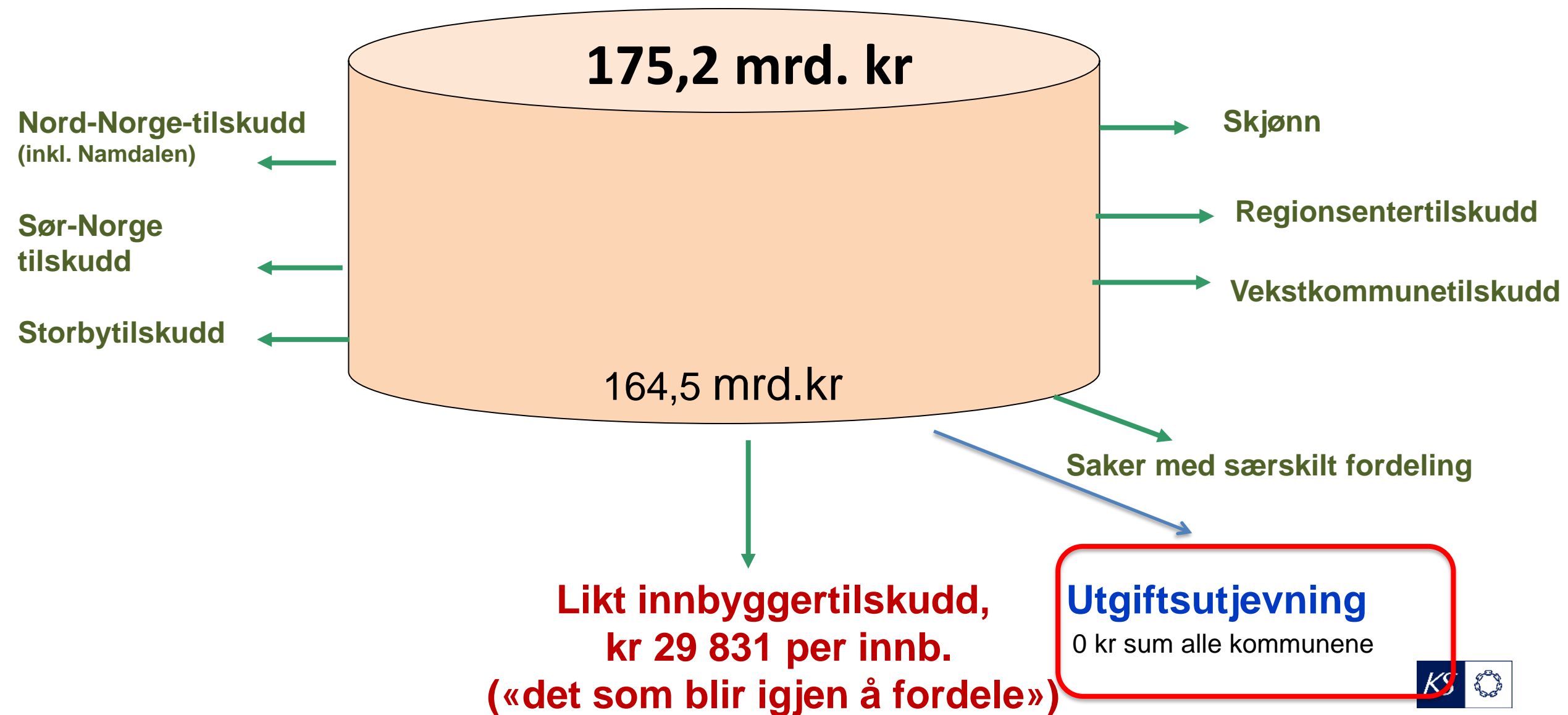
RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

Rammetilskudd til kommunene 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2024

Innbyggertilskuddet
justeres ut i fra
utgiftsbehov

	HELE LANDET		SOGNDAL (FRA 1.1.2020)			Bruk av folketall 1.7.2022	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0057	109 740	281	1,1575	0,09 %	56	681
2-5 år	0,1361	228 507	606	1,1988	2,71 %	1 701	20 530
6-15 år	0,2645	643 155	1 407	0,9889	-0,29 %	-184	-2 222
16-22 år	0,0236	453 296	1 100	1,0970	0,23 %	144	1 736
23-66 år	0,1049	3 138 464	6 681	0,9623	-0,40 %	-249	-3 000
67-79 år	0,0567	639 203	1 444	1,0212	0,12 %	76	912
80-89 år	0,0767	196 967	437	1,0029	0,02 %	14	171
over 90 år	0,0385	46 460	113	1,0995	0,38 %	241	2 905
Basistillegg	0,0159	275	0,6992	1,1512	0,24 %	151	1 824
Sone	0,0100	21 404 993	88 675	1,8727	0,87 %	549	6 621
Nabo	0,0100	9 740 388	28 275	1,3122	0,31 %	196	2 369
Landbrukskriterium	0,0021	1	0,0060	2,3339	0,36 %	229	2 762
Innvandrere 6-15 år ekskl skatte	0,0170	8 588	137	1,1739	0,09 %	123	1 479
Flyktninger uten integreringsutsl	0,0084	177 206	302	0,7704	-0,19 %	-121	-1 463
Dødlighet	0,0454	40 709	84	0,9328	-0,31 %	-192	-2 316
Barn 0-15 med enslige foreldre	0,0188	1 172 349	15	0,6617	-0,04 %	-400	-4 824
Lavinntekt	0,0018	2 553 300	55	0,8116	-0,11 %	-91	-1 095
Uføre 18-49 år	0,0064	121 768	164	0,6088	-0,25 %	-157	-1 899
Opphopningsindeks	0,0095	234	0,1414	0,2735	-0,69 %	-434	-5 236
Aleneboende 0-16 år	0,0113	1 141 5	81	0,1413	-0,09 %	0	-3 714
PU over 16 år	0,0486	20 146	54	1,2117	1,03 %	647	7 805
Ikke-gifte 67 år og over	0,0454	388 016	766	0,8924	-0,49 %	-307	-3 706
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0165	41 000	28	1,0809	0,13 %	89	1 005
Innbyggere med høyere utdannin	0,0181	1 533 254	3 924	1,1569	0,28 %	179	2 155
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,03095	3,10 %	1 946	23 481

Utjevner ulikhetene i
utgiftsbehovet 100 %
igjennom kostnadsnøklerne
(så er det en evig diskusjon om dette treffer godt nok...)

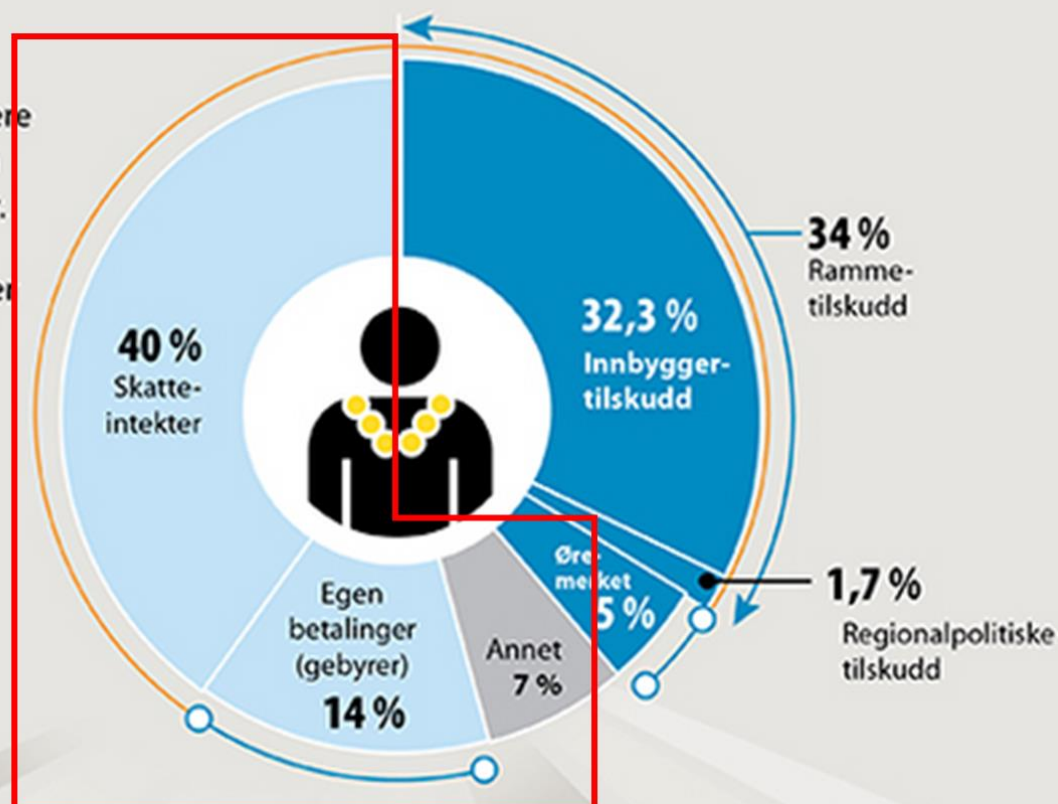
Skatt utjevnes delvis og lokale inntekter utjevnes ikke

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

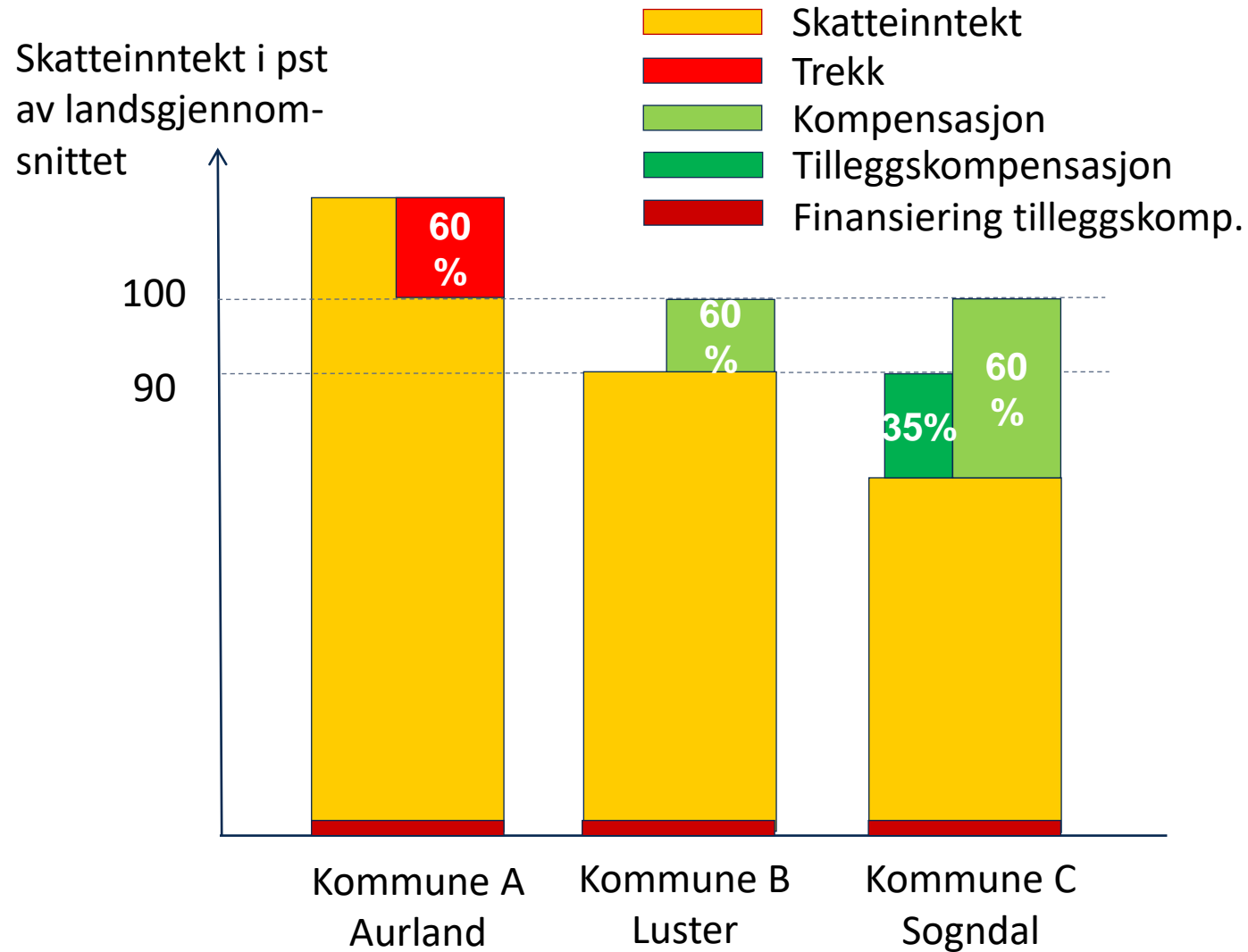

Sogn har relativt «skattesterke» kommuner (pga naturressursskatten)

Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Nto skatteutj.	Endring fra 2022	
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des	Jan-Des	Des	i prosent	
		1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	(kol 5+9) 1000 kr	pst av landsgj	2023 2) 1000 kr	Skatt i 1000 kr	Skatt kr pr innb
		1	2	3	10	13	14	15	16
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-427 712	-6,7 %	-8,0 %
1 103	Stavanger	7 171 913	49 119	128 %	-1 018 831	109,9 %	-22 908	-0,5 %	-1,3 %
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-97 854	-7,5 %	-8,1 %
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-36 124	-7,6 %	-9,2 %
4 638	Høyanger	142 050	35 971	94 %	3 597	96,2 %	850	-2,5 %	-2,1 %
4 639	Vik	98 495	38 460	100 %	-1 491	98,8 %	84	-4,8 %	-4,8 %
4 640	Sogndal	394 771	32 364	84 %	46 694	94,4 %	2 763	0,5 %	-0,4 %
4 641	Aurland	93 683	52 779	138 %	-16 284	113,7 %	888	-1,2 %	-1,7 %
4 642	Lærdal	81 587	38 322	100 %	-1 063	98,6 %	263	-3,4 %	-3,9 %
4 643	Årdal	201 951	39 047	102 %	-4 834	99,4 %	1 762	-2,3 %	-1,7 %
4 644	Luster	189 368	35 716	93 %	5 640	95,9 %	284	0,4 %	-0,7 %
4 645	Askvoll	101 325	34 359	90 %	5 698	94,6 %	219	-9,6 %	-9,5 %
4 647	Sunnfjord	798 594	35 948	94 %	20 539	96,2 %	-307	-6,7 %	-7,1 %
4 648	Bremanger	126 400	36 301	95 %	2 483	96,5 %	1 004	-2,2 %	-1,1 %
4 649	Stad	303 625	31 817	83 %	41 490	94,3 %	1 131	-1,1 %	-1,3 %
4 650	Gloppen	183 342	31 117	81 %	29 532	94,2 %	797	-2,5 %	-2,8 %
4 651	Stryn	236 206	32 607	85 %	26 054	94,4 %	-1 512	-5,5 %	-6,0 %
5 007	Namsos	444 101	29 759	78 %	94 043	94,0 %	4 797	-2,8 %	-2,3 %
5 014	Frøya	570 069	105 745	276 %	-220 778	169,0 %	-43 054	12,9 %	10,2 %

Skatteutjevningen

(skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt)

Sogn har relativt «skattersterke» kommuner (pga naturressursskatten)

Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Nto skatteutj.	Endring fra 2022	
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des	Jan-Des	Des	i prosent	
		1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	(kol 5+9) 1000 kr	pst av landsgj	2023 2) 1000 kr	Skatt i 1000 kr	Skatt kr pr innb
		1	2	3	10	13	14	15	16
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-427 712	-6,7 %	-8,0 %
1 103	Stavanger	7 171 913	49 119	128 %	-1 018 831	109,9 %	-22 908	-0,5 %	-1,3 %
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-97 854	-7,5 %	-8,1 %
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-36 124	-7,6 %	-9,2 %
4 638	Høyanger	142 050	35 971	94 %	3 597	96,2 %	850	-2,5 %	-2,1 %
4 639	Vik	98 495	38 460	100 %	-1 491	98,8 %	84	-4,8 %	-4,8 %
4 640	Sogndal	394 771	32 364	84 %	46 694	94,4 %	2 763	0,5 %	-0,4 %
4 641	Aurland	93 683	52 779	138 %	-16 284	113,7 %	888	-1,2 %	-1,7 %
4 642	Lærdal	81 587	38 322	100 %	-1 063	98,6 %	263	-3,4 %	-3,9 %
4 643	Årdal	201 951	39 047	102 %	-4 834	99,4 %	1 762	-2,3 %	-1,7 %
4 644	Luster	189 368	35 716	93 %	5 640	95,9 %	284	0,4 %	-0,7 %
4 645	Askvoll	101 325	34 359	90 %	5 698	94,6 %	219	-9,6 %	-9,5 %
4 647	Sunnfjord	798 594	35 948	94 %	20 539	96,2 %	-307	-6,7 %	-7,1 %
4 648	Bremanger	126 400	36 301	95 %	2 483	96,5 %	1 004	-2,2 %	-1,1 %
4 649	Stad	303 625	31 817	83 %	41 490	94,3 %	1 131	-1,1 %	-1,3 %
4 650	Gloppen	183 342	31 117	81 %	29 532	94,2 %	797	-2,5 %	-2,8 %
4 651	Stryn	236 206	32 607	85 %	26 054	94,4 %	-1 512	-5,5 %	-6,0 %
5 007	Namsos	444 101	29 759	78 %	94 043	94,0 %	4 797	-2,8 %	-2,3 %
5 014	Frøya	570 069	105 745	276 %	-220 778	169,0 %	-43 054	12,9 %	10,2 %
	Hele landet	210 494 834	38 349	100,0 %	0	100,0 %	-0	-4,7 %	-5,8 %

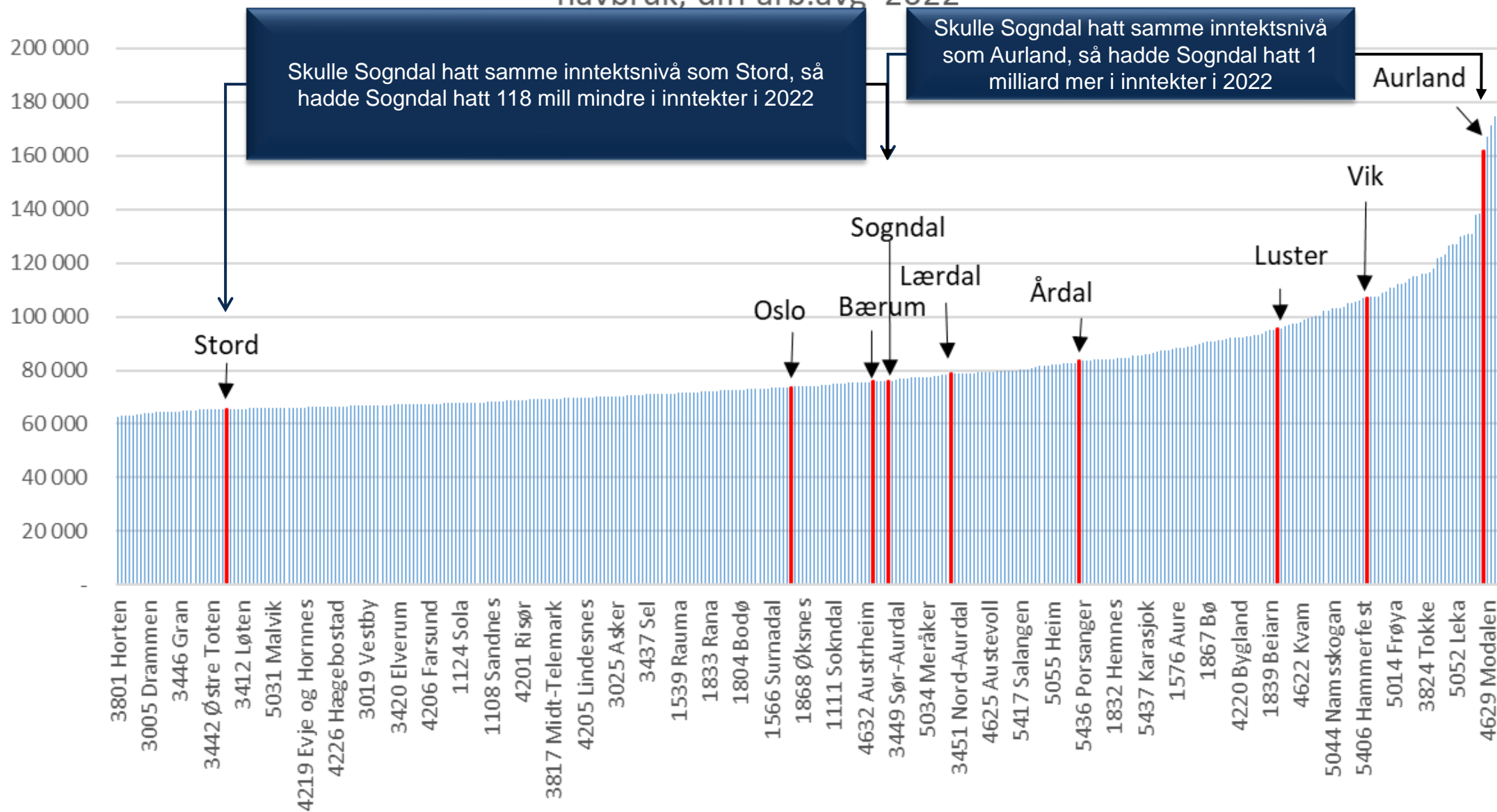
Det er en markant nedgang i skatteinntektene i 2023 i forhold til 2022 (som var et suverent år!)

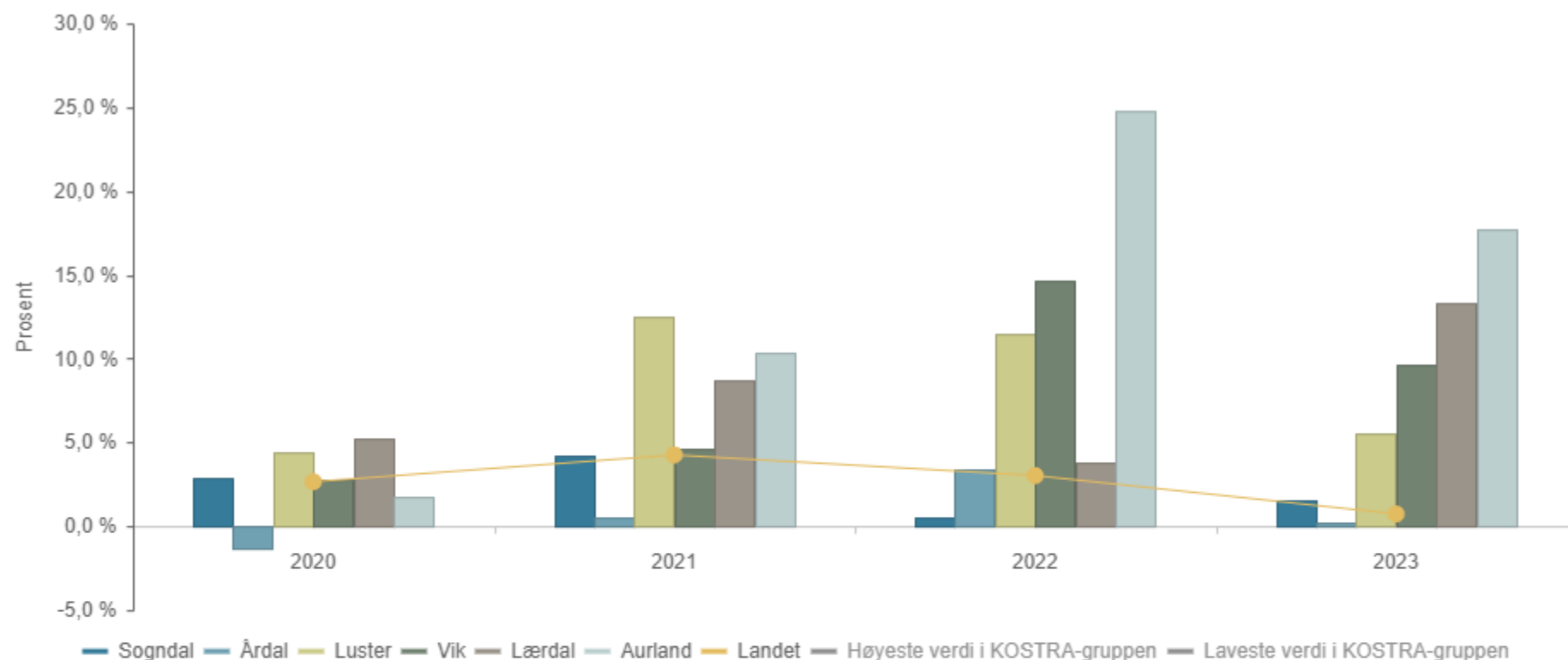
«Energikrise» og «lakseboom» får pengene til flomme inn (i noen kommuner)

Knr.	Kommune	Eiendoms- skatt KOSTRA foreløpige 2022 1000 kr	Konsesjonskraft og hjemfallsinntekter 2022 foreløpige 1000 kr	Eiendomsskatt, konsesjonsk- og hjemfallsinnt i pst av korr frie innt 2022 (foreløpig)	Renteinnt/ utbytte i pst av korr frie inntekter 2022 (foreløpig)	Renteinnt. utbytte og eieruttak KOSTRA 2022 1000 kr	Havbruks- fond 1000 kr	Innbyggere per 01.01.2022	Kroner per innbygger "lokale inntekter"
0301	Oslo	1 736 583	0	3,4 %	5,9 %	2 966 773	0	699 827	6 721
1517	Hareid	9 698	0	2,9 %	1,9 %	6 372	0	5 126	3 135
1547	Aukra	247 204	0	108,1 %	8,4 %	19 310	13 456	3 518	73 918
3037	Hurdal	6 552	21	3,4 %	1,3 %	2 562	0	2 905	3 145
3038	Hole	0	0	0,0 %	1,3 %	6 050	0	6 859	882
4636	Solund	1 445	0	2,5 %	7,2 %	4 103	27 298	768	42 768
4639	Vik	22 691	87 740	64,0 %	5,6 %	9 657	0	2 560	49 116
4640	Sogndal (nye)	72 435	36 904	13,1 %	2,2 %	18 088	0	12 097	10 605
4641	Aurland	42 122	137 391	142,7 %	2,6 %	3 300	0	1 766	103 518
4642	Lærdal	20 408	0	14,0 %	6,3 %	9 222	0	2 117	13 996
4643	Årdal	67 296	0	18,7 %	8,4 %	30 201	0	5 204	18 735
4644	Luster	52 649	110 762	47,5 %	4,1 %	14 233	0	5 246	32 005
4645	Askvoll	8 181	1 502	4,9 %	1,4 %	2 738	23 118	2 951	12 043
5007	Namsos (nye)	51 012	1 056	5,0 %	2,2 %	23 296	27 549	15 001	6 860
5014	Frøya	15 143	0	3,4 %	4,7 %	20 647	115 889	5 265	26 055
5020	Osen	1 843	0	2,8 %	5,0 %	3 296	13 871	904	21 029

Utgiftskorrigerte frie inntekter ink skatt, reg.politikk, eindomsskatt, kraft, havbruk, diff arb.avg 2022

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2020	2021	2022	2023
Sogndal	2,9 %	4,2 %	0,6 %	1,6 %
Årdal	-1,3 %	0,6 %	3,4 %	0,2 %
Luster	4,5 %	12,5 %	11,4 %	5,6 %
Vik	2,8 %	4,7 %	14,7 %	9,7 %
Lærdal	5,3 %	8,7 %	3,8 %	13,3 %
Aurland	1,8 %	10,3 %	24,8 %	17,7 %
Landet	2,7 %	4,3 %	3,0 %	0,7 %

Konklusjon:

**«Strekket i laget» har økt
kraftig på grunn av høye
skatteinntekter, energikrise
og lakseboom**

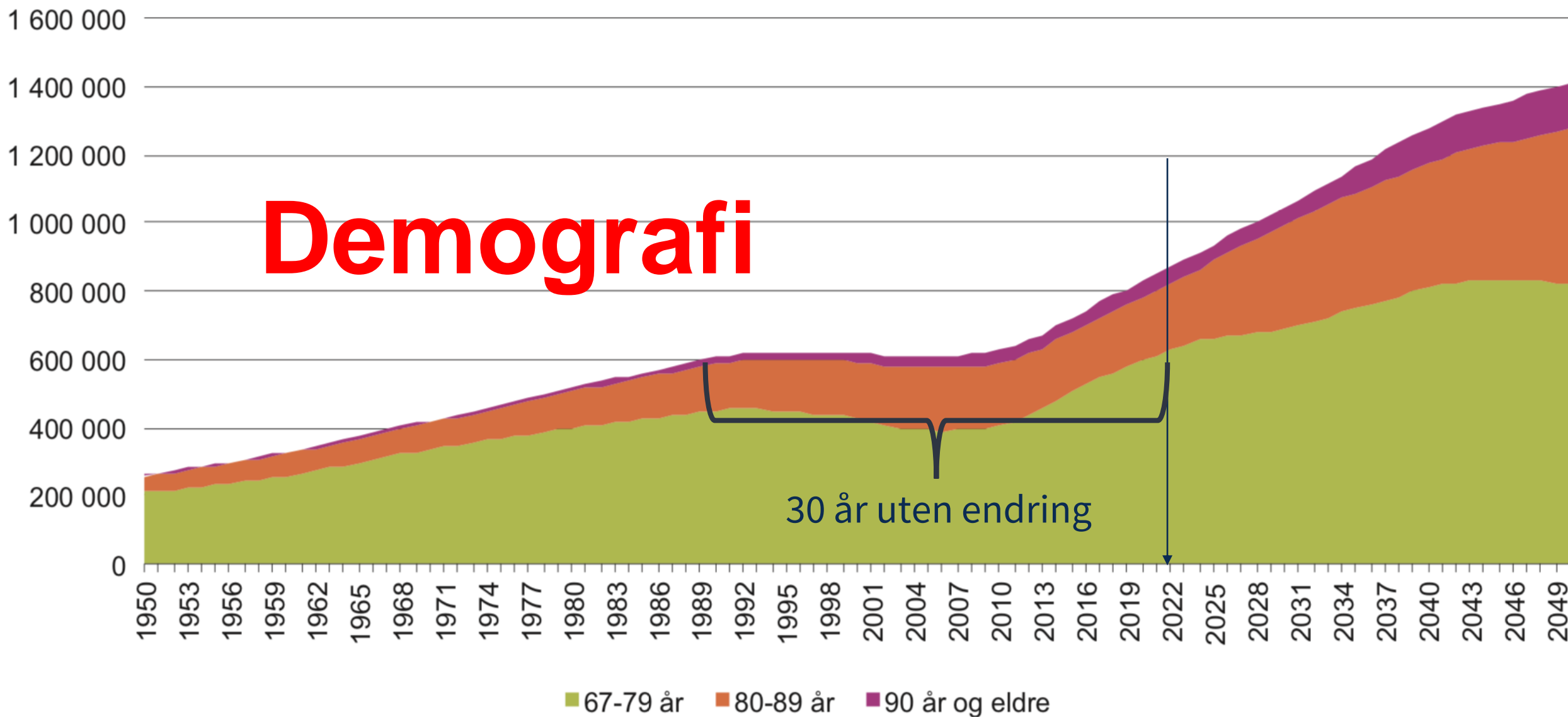

Demografi

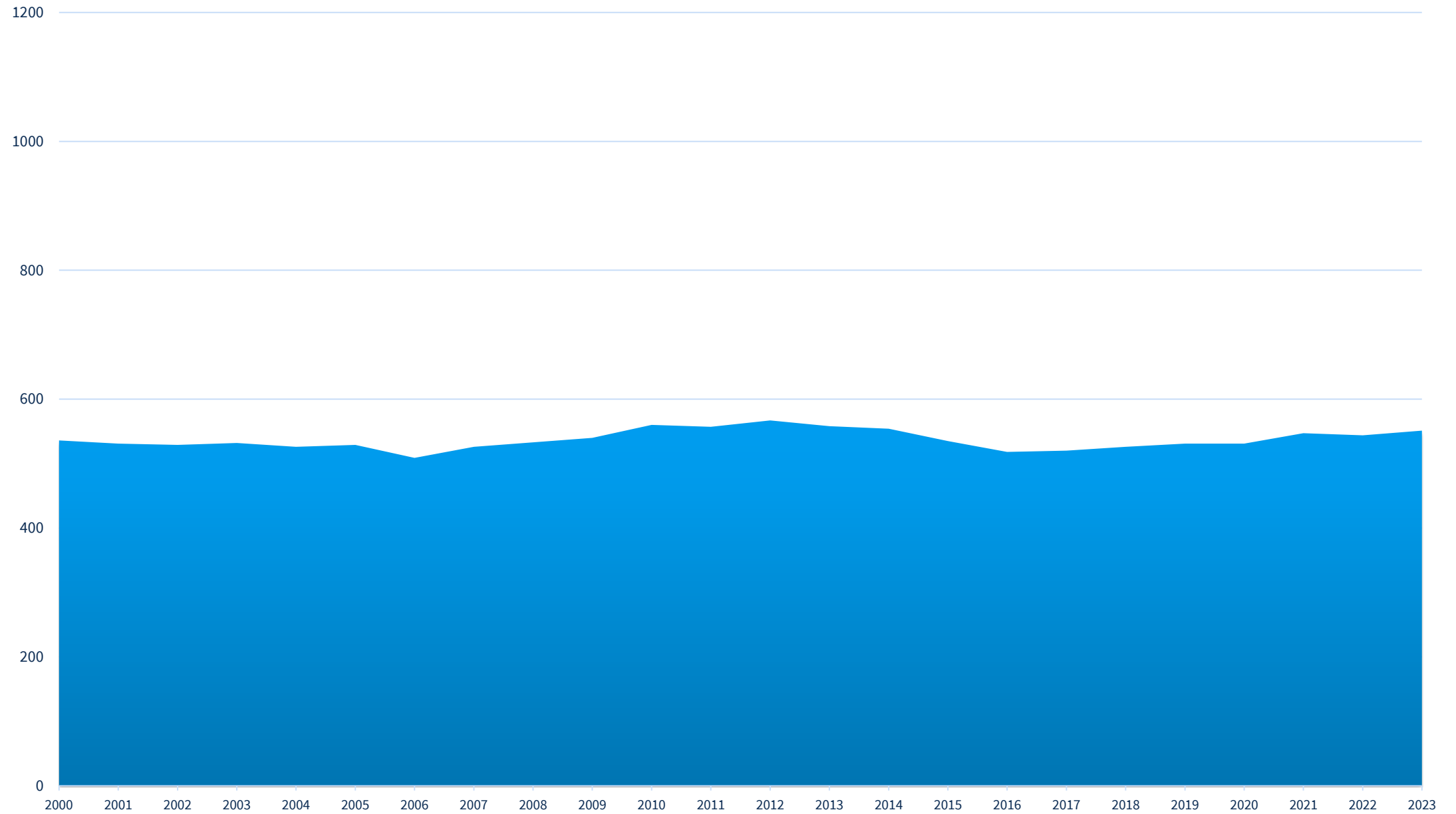
Flere eldre - færre barn og unge

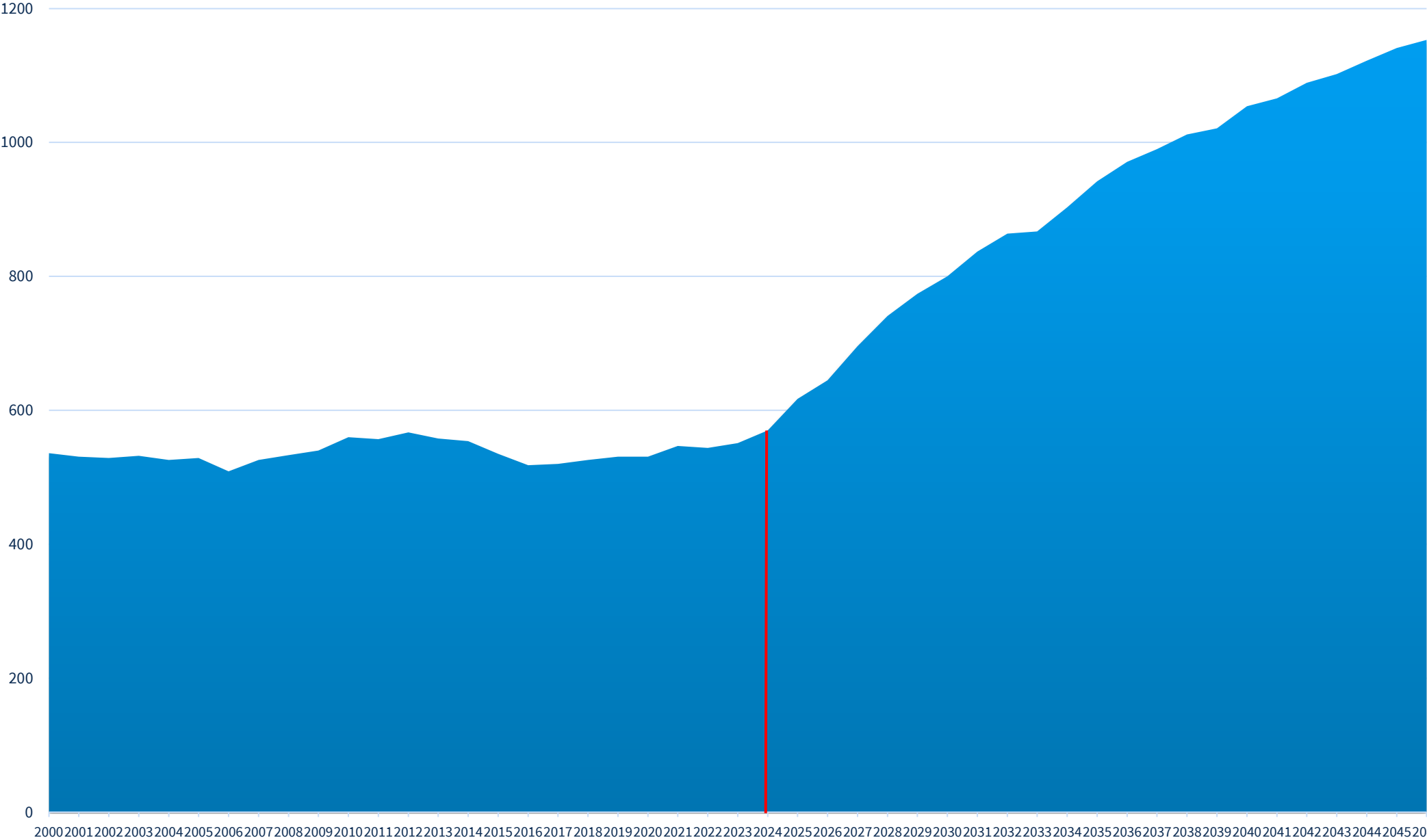
Demografi

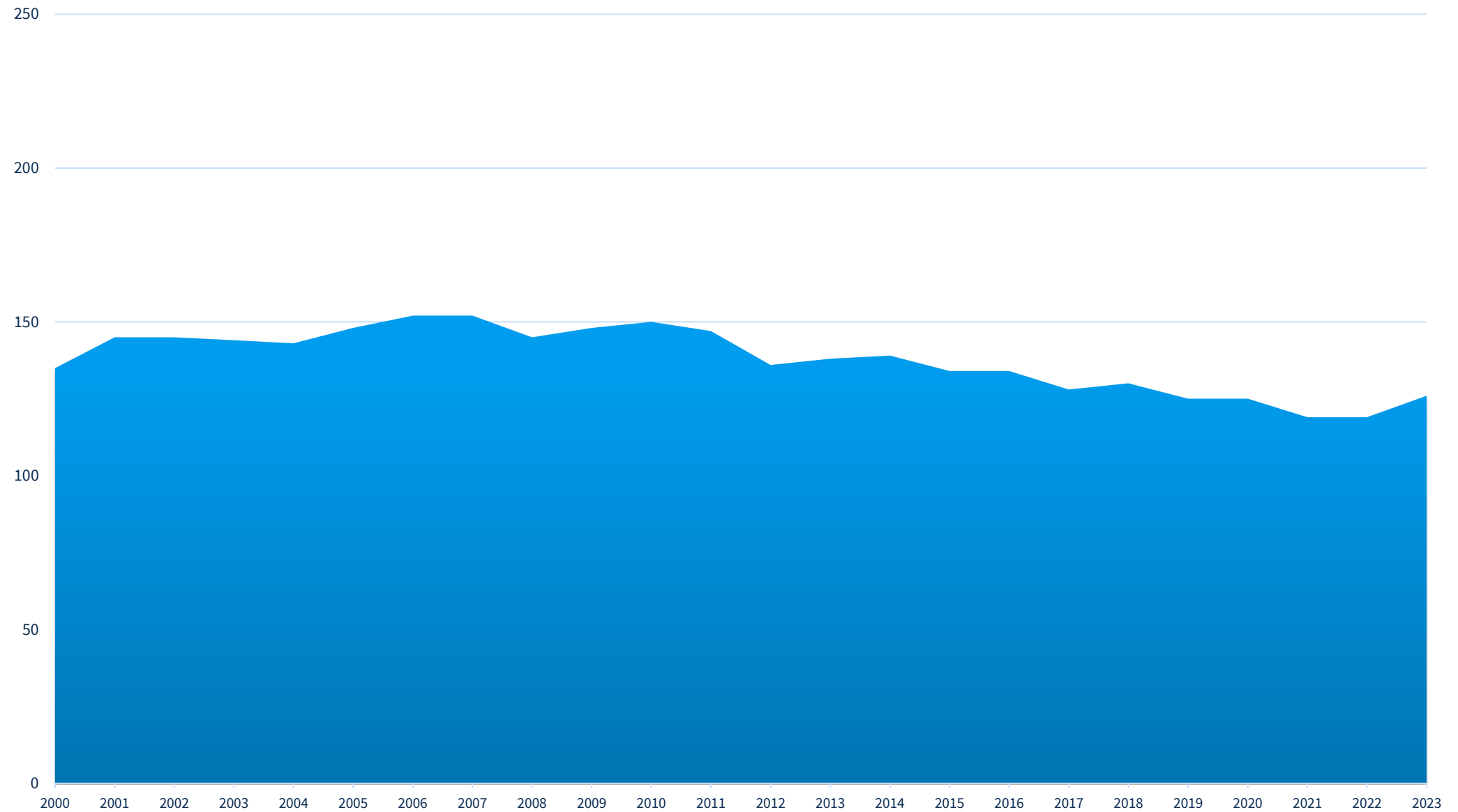
Antall innbyggere 80+ i Sogndal

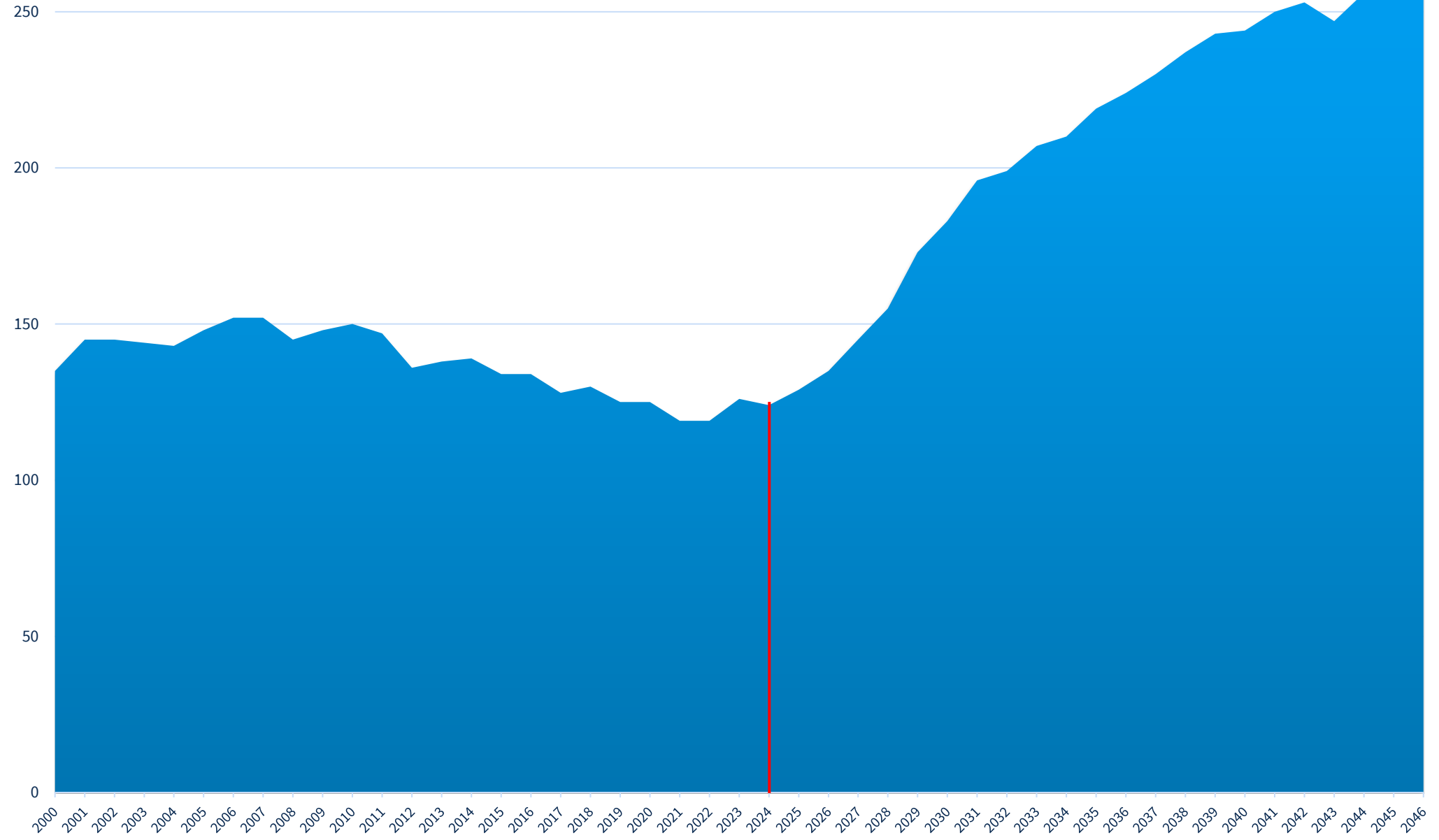
Antall innbygger 80 + i Sogndal

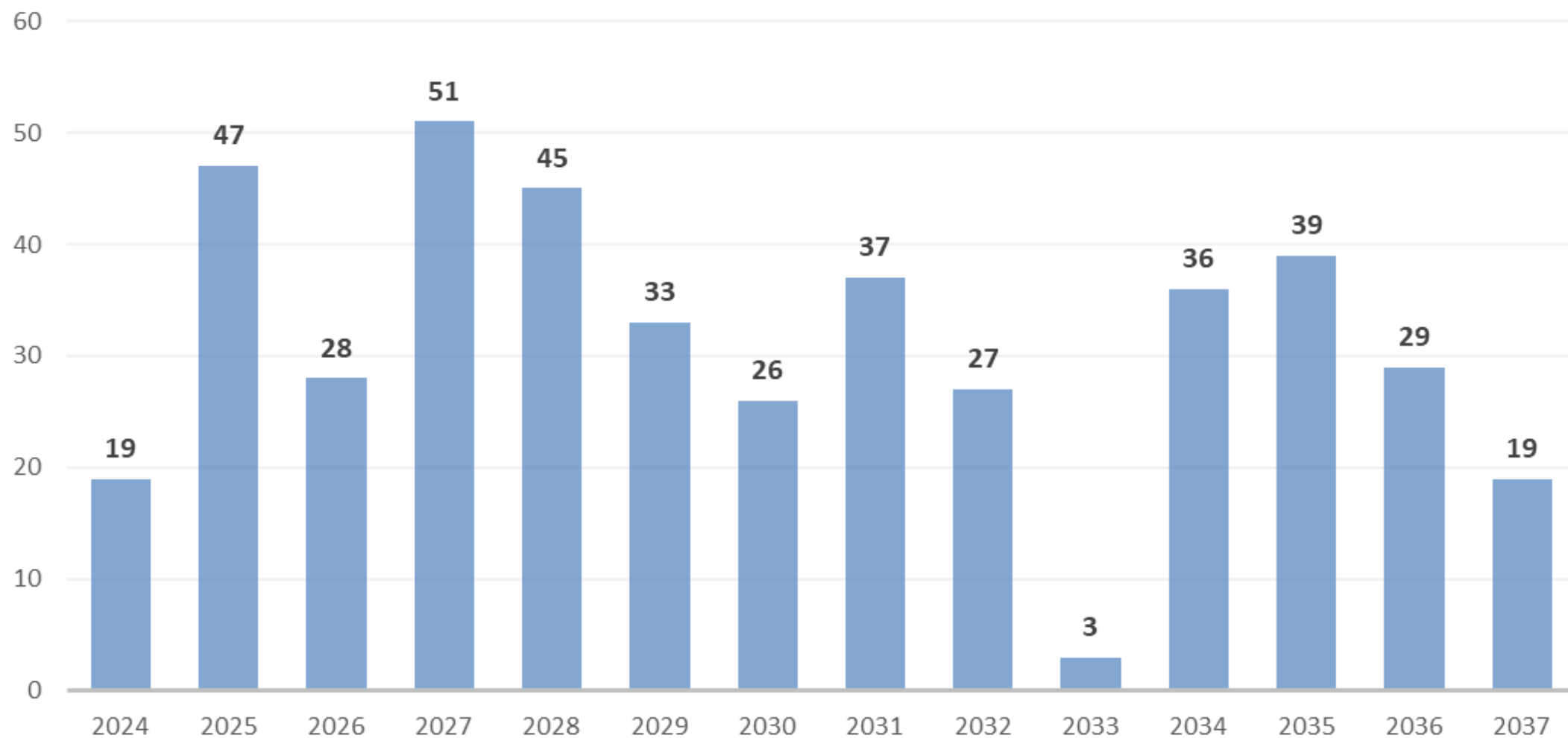
Antall innbyggere 80+ i Lærdal

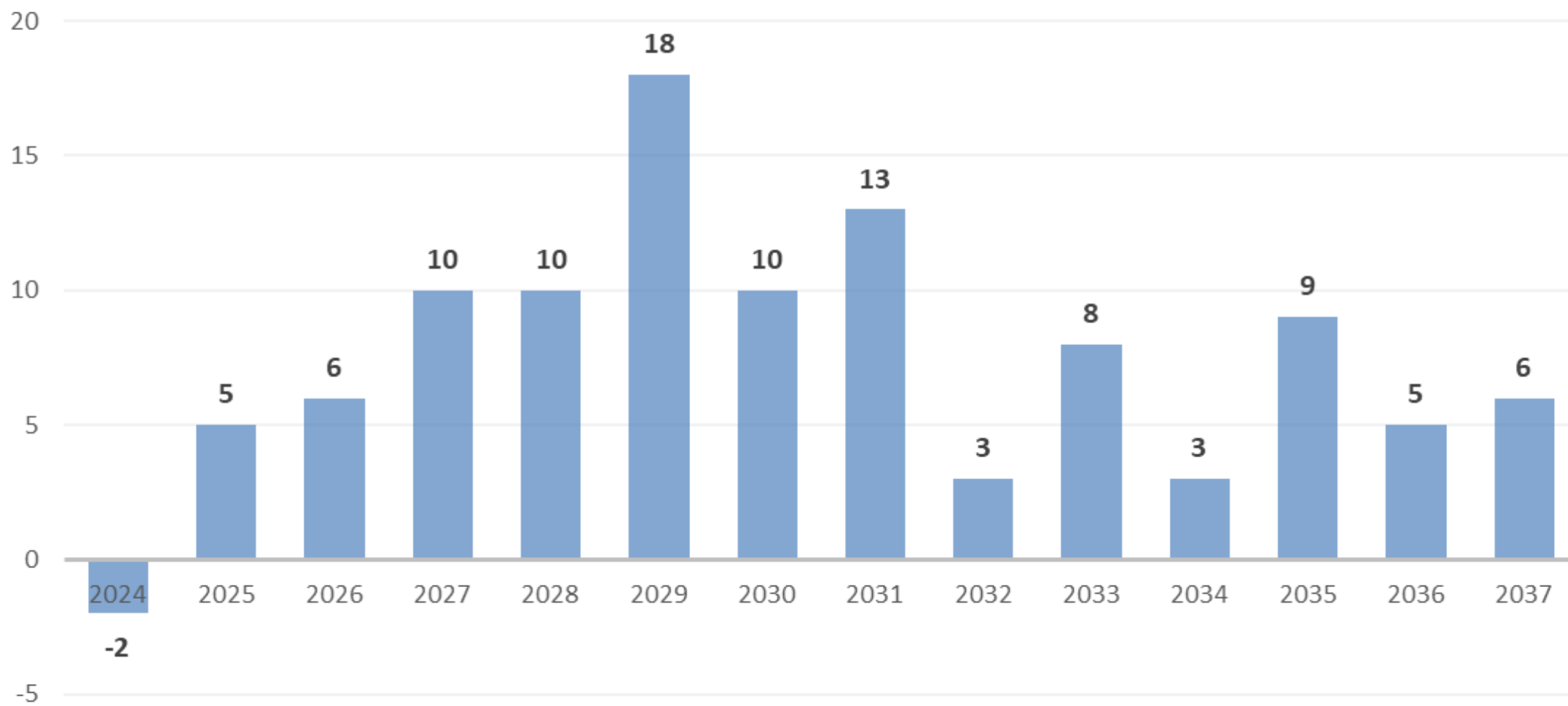
Antall innbygger 80 + i Lærdal

Årlig endring 80+ i Sogndal kommune fra foregående år
N=551(2023)

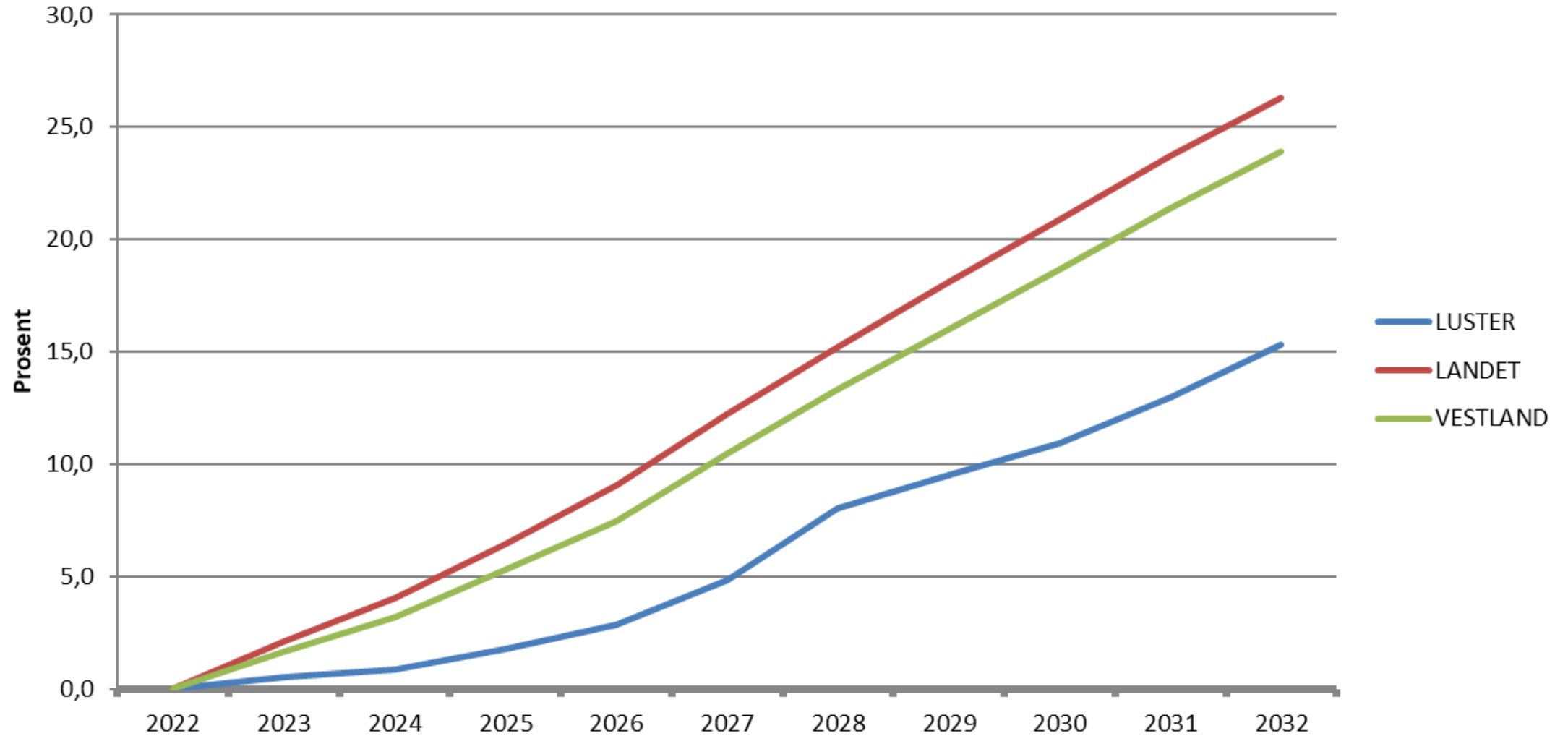

Årlig endring 80+ i Lærdal kommune fra foregående år
N=126(2023)

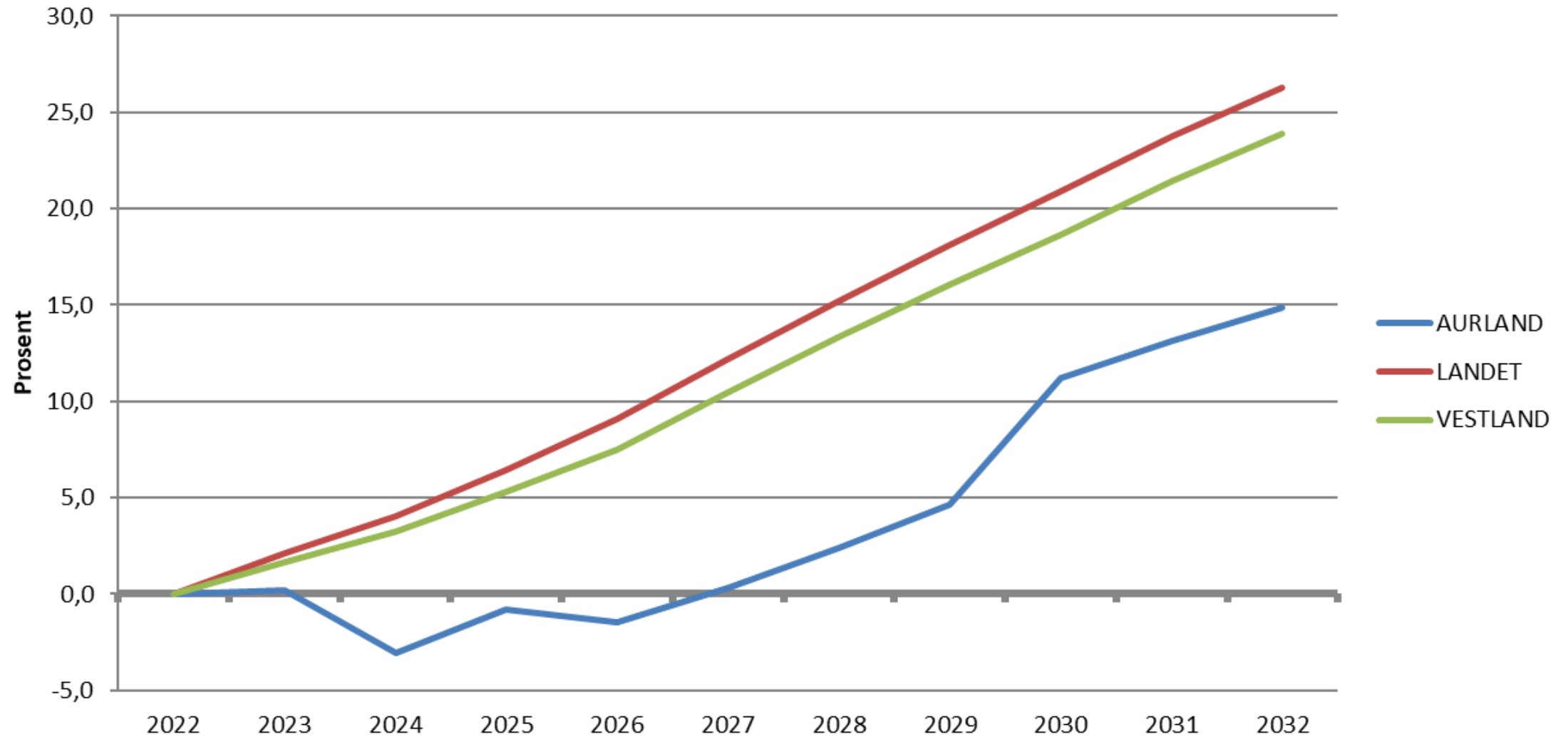
Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

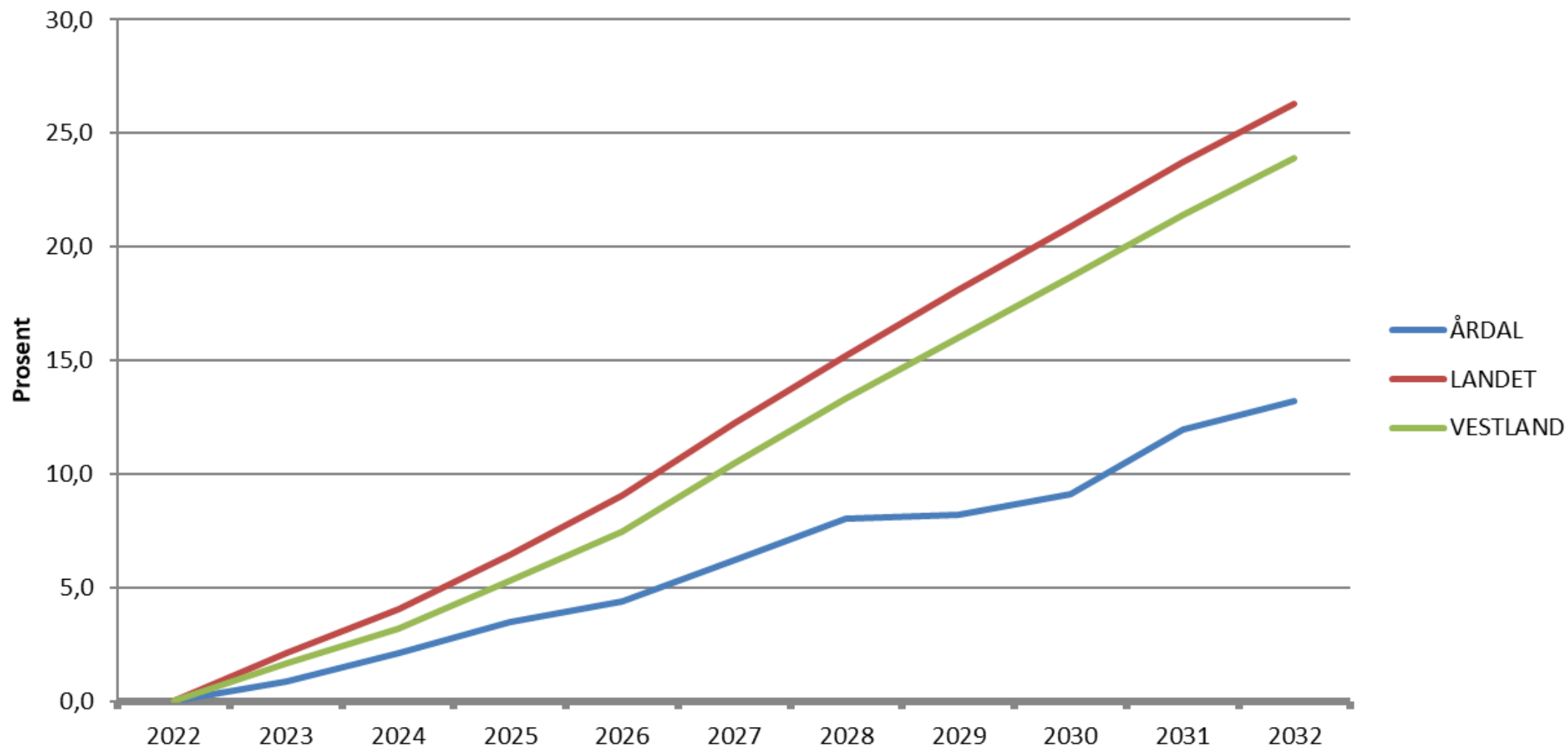
Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

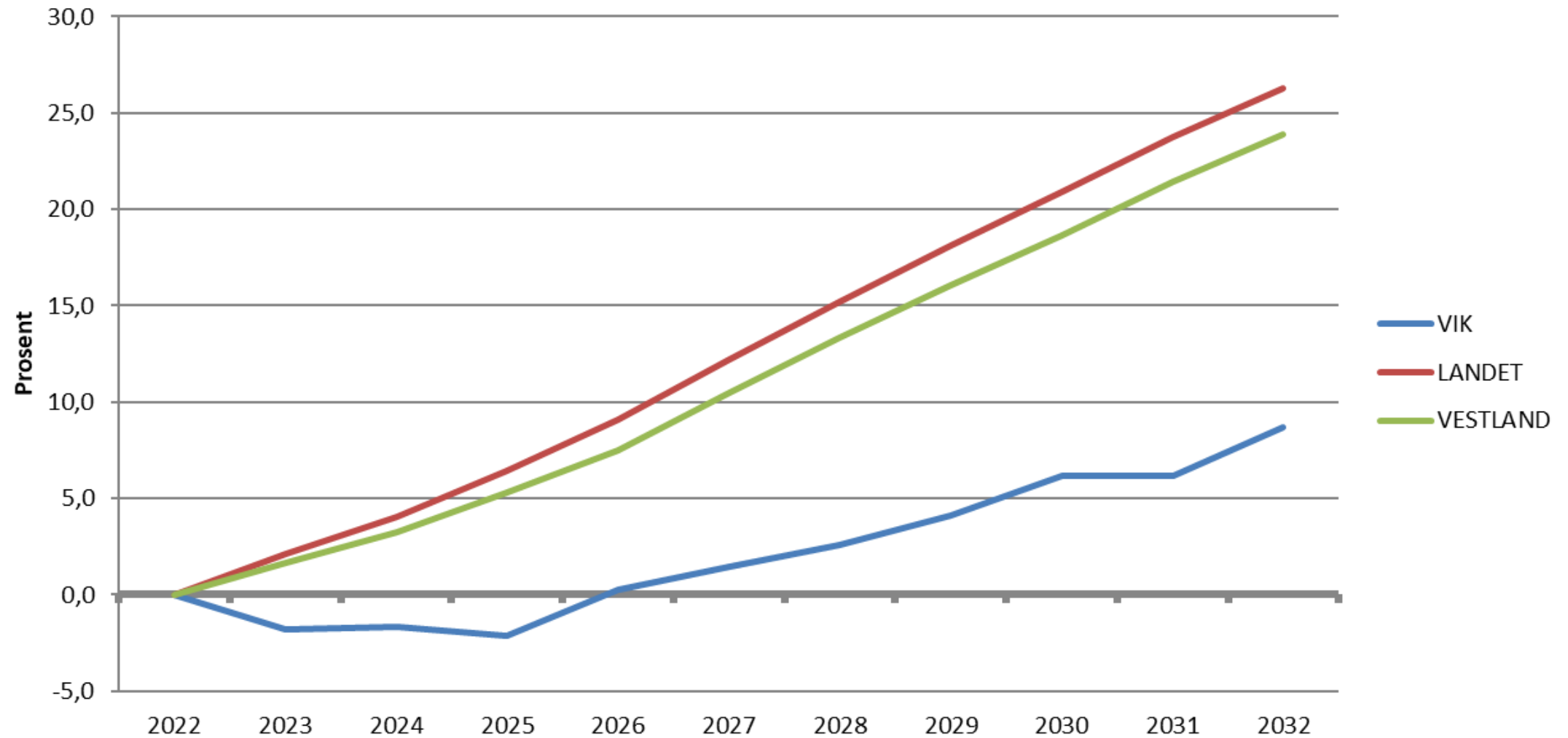
Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

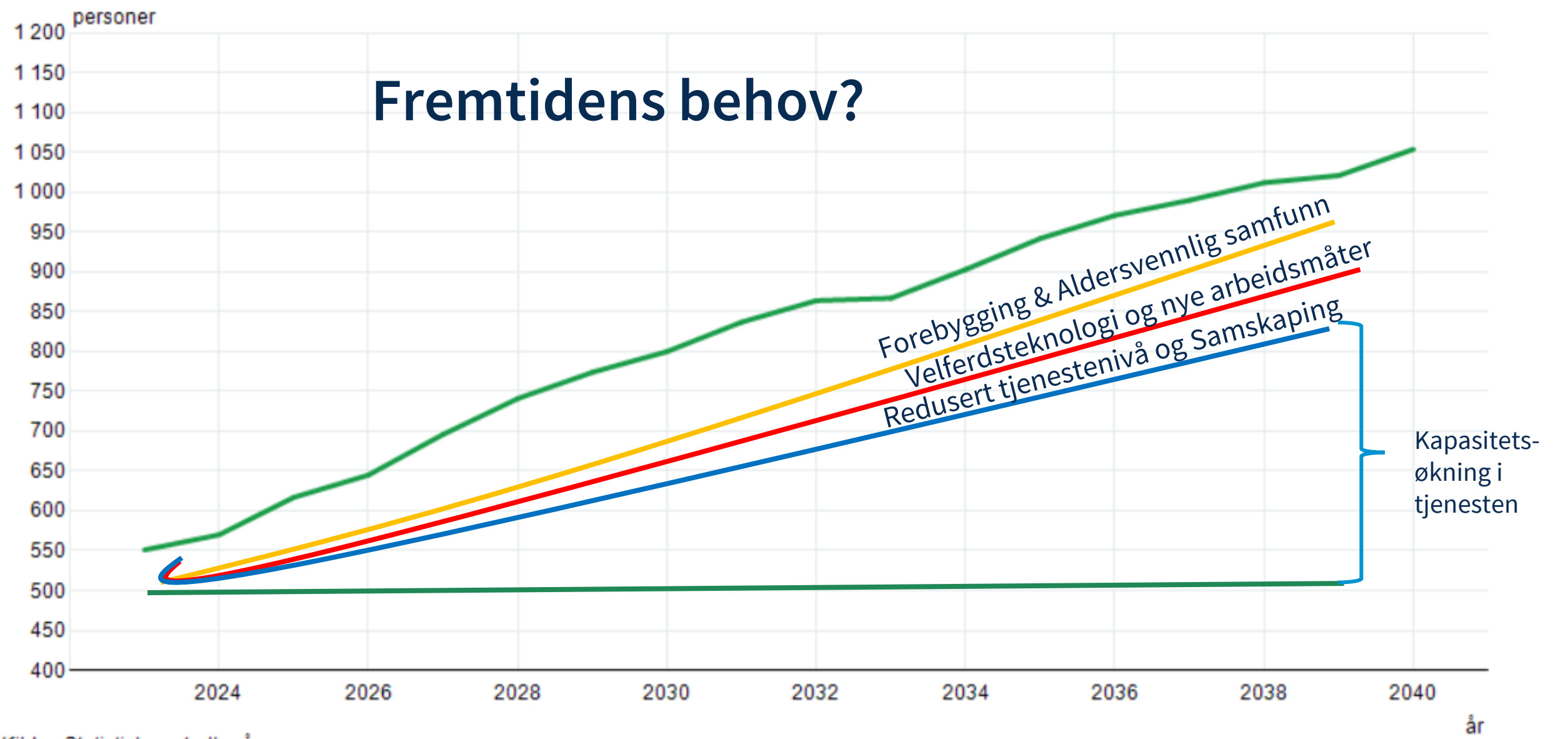

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Sogndal, 80 år eller eldre.

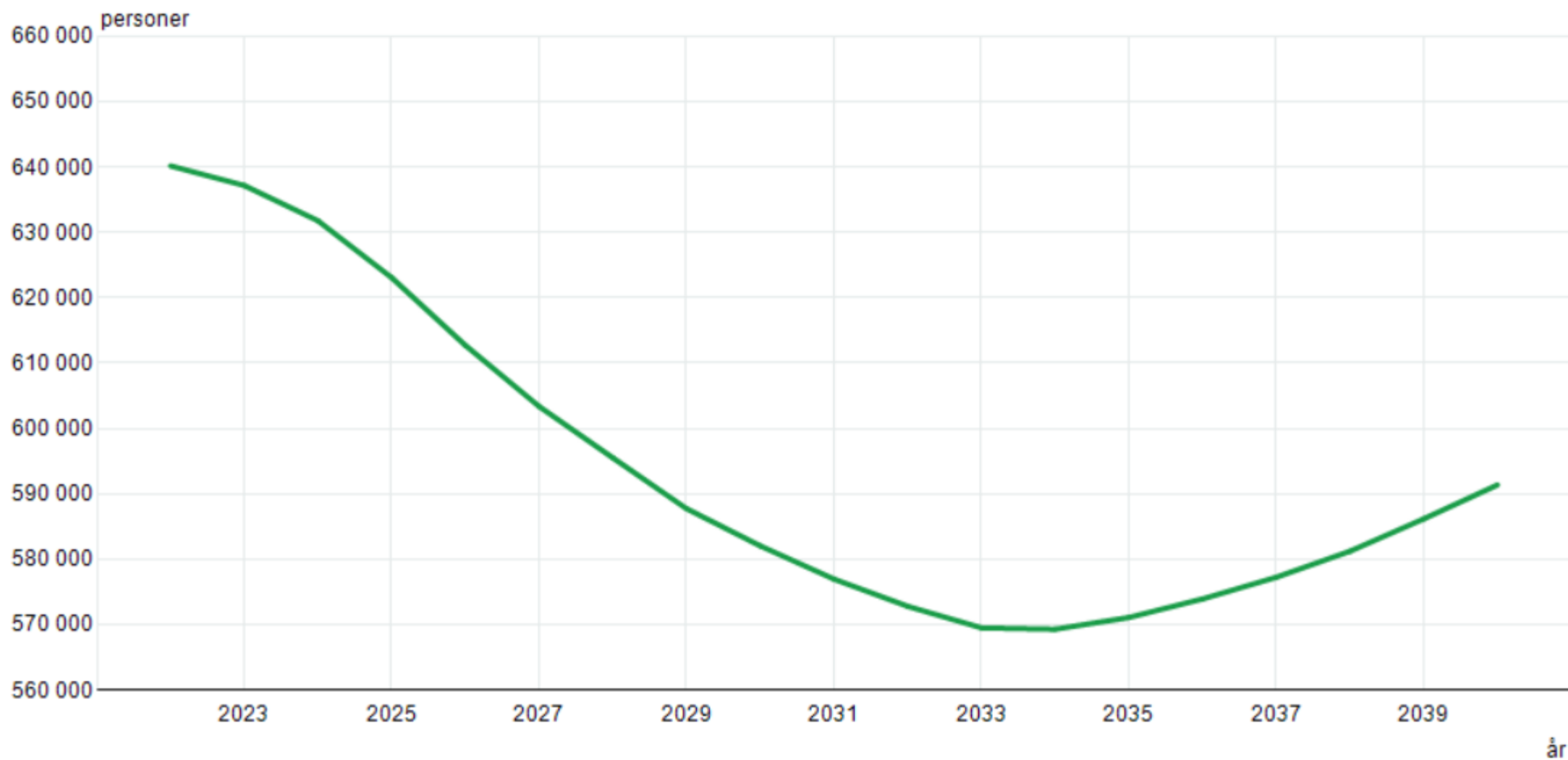

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Færre barn og unge

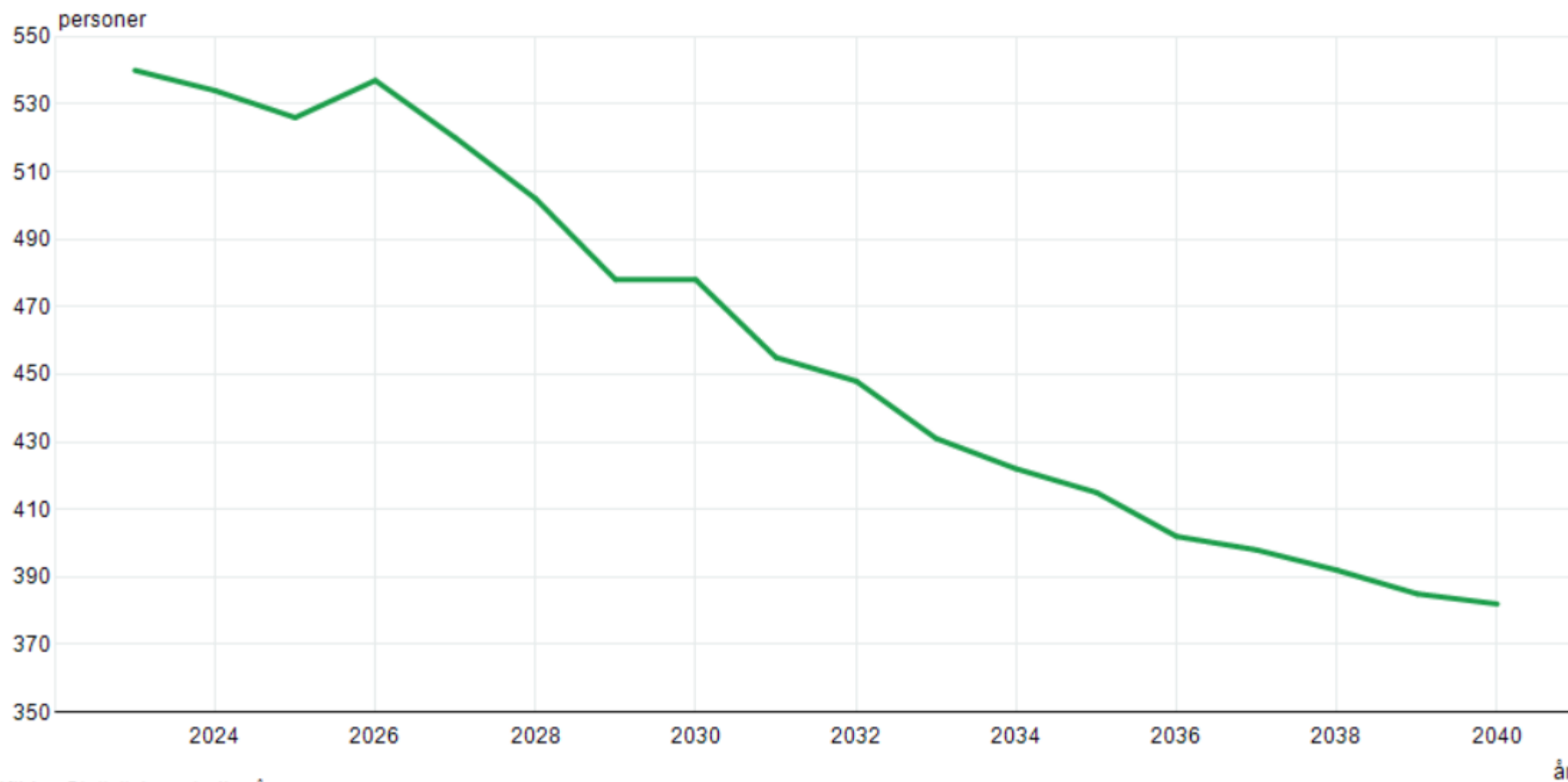

12881: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Folkemengde, 6-15 år, Hele befolkningen Hovedalternativ (MMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Årdal, 6-15 år.

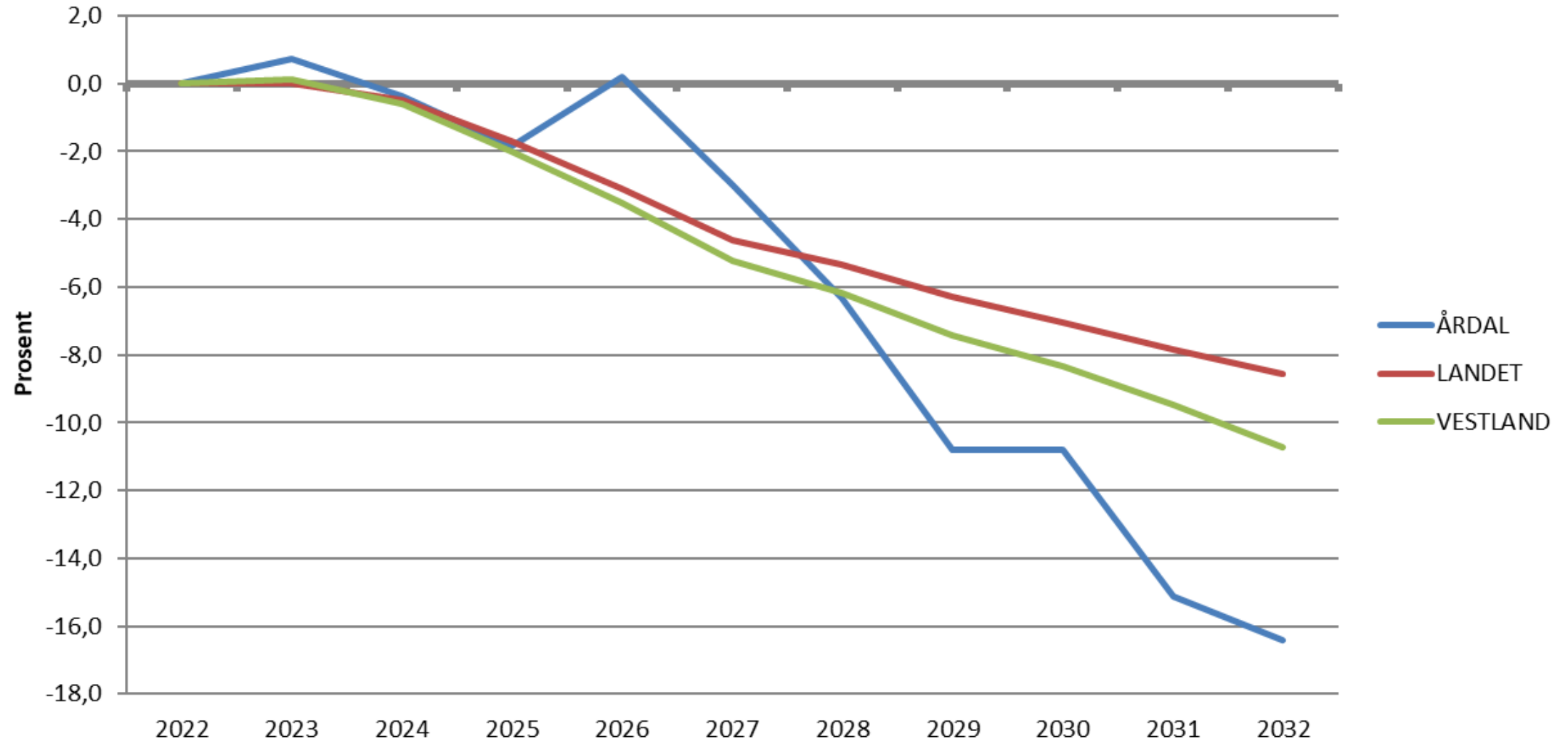

Kilde: Statistisk sentralbyrå

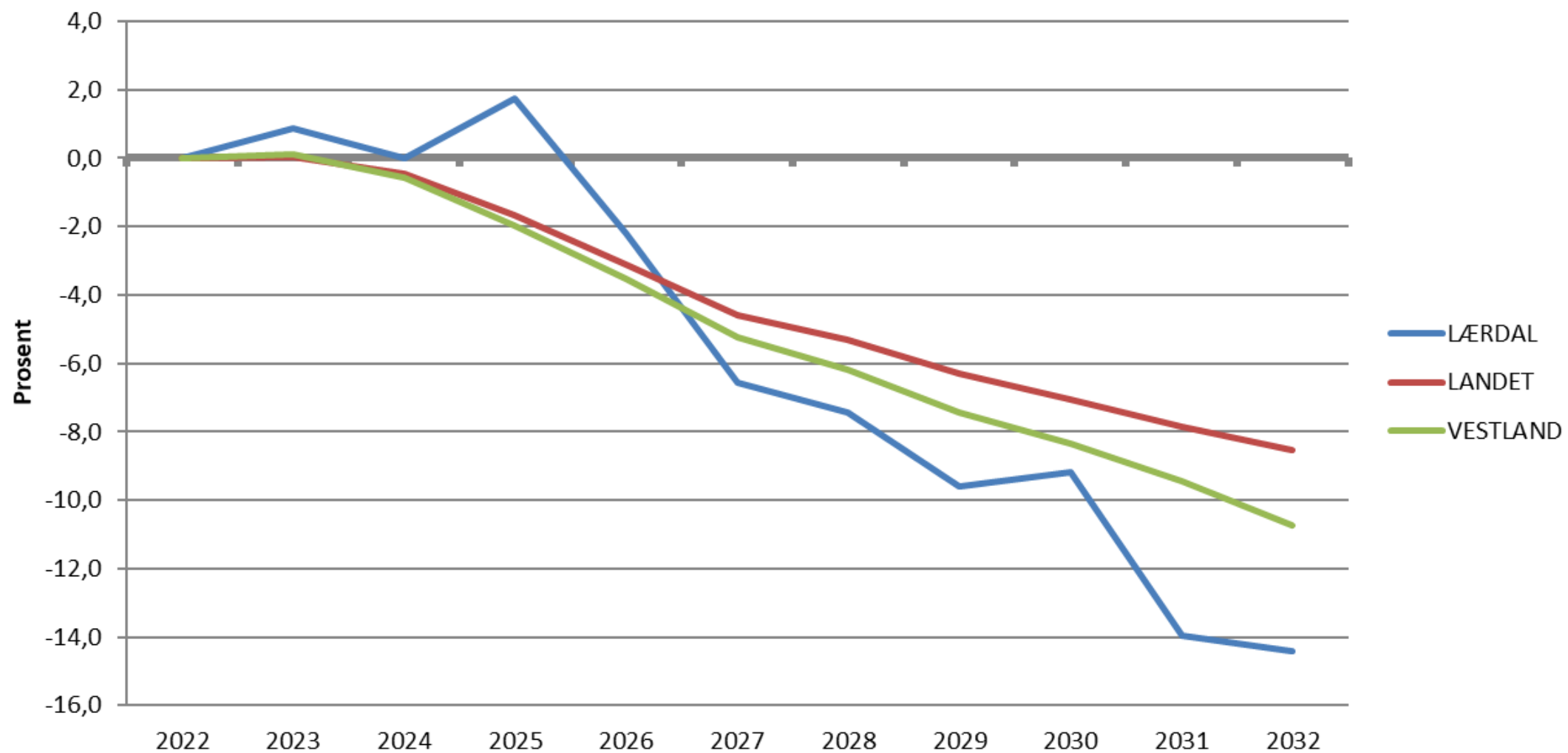
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

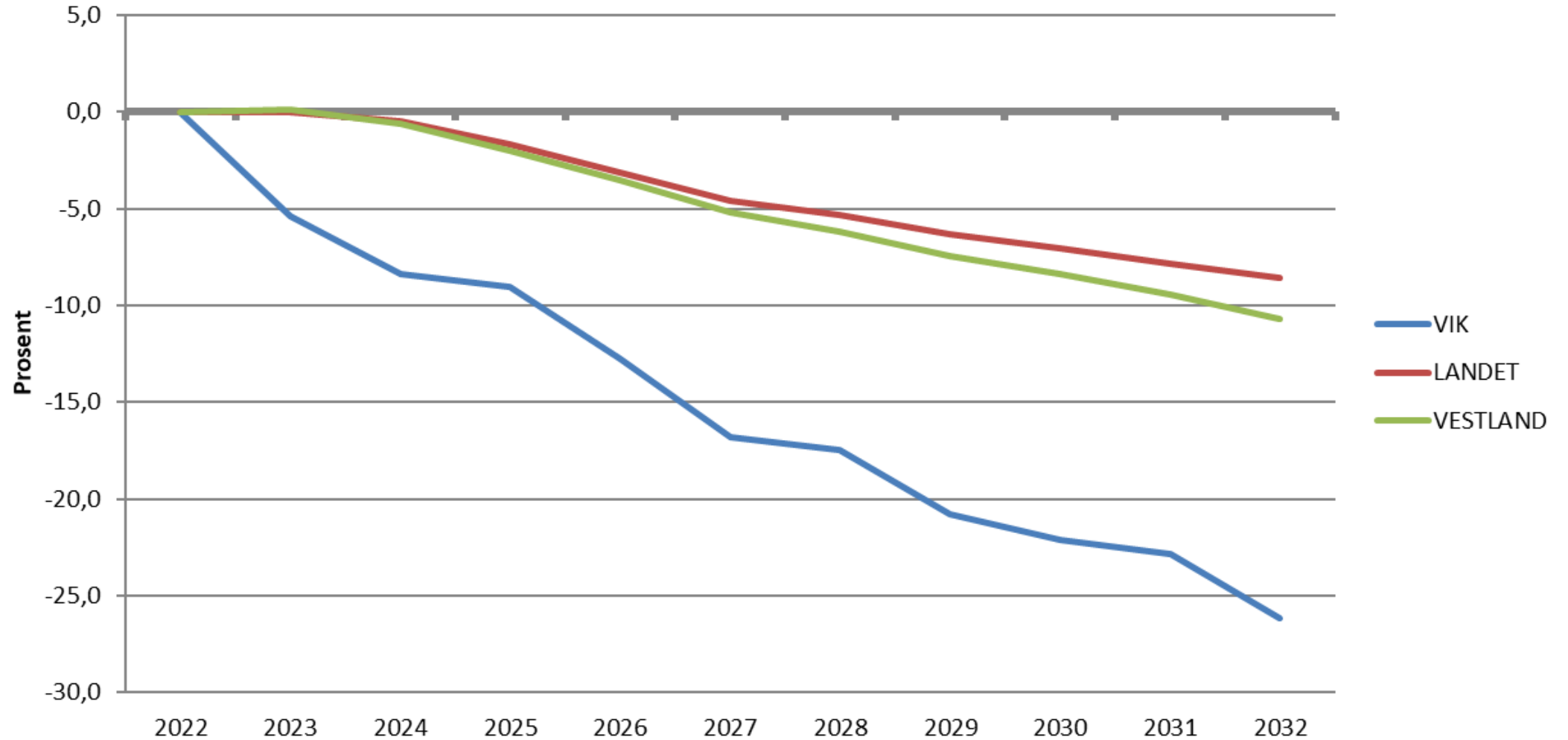
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

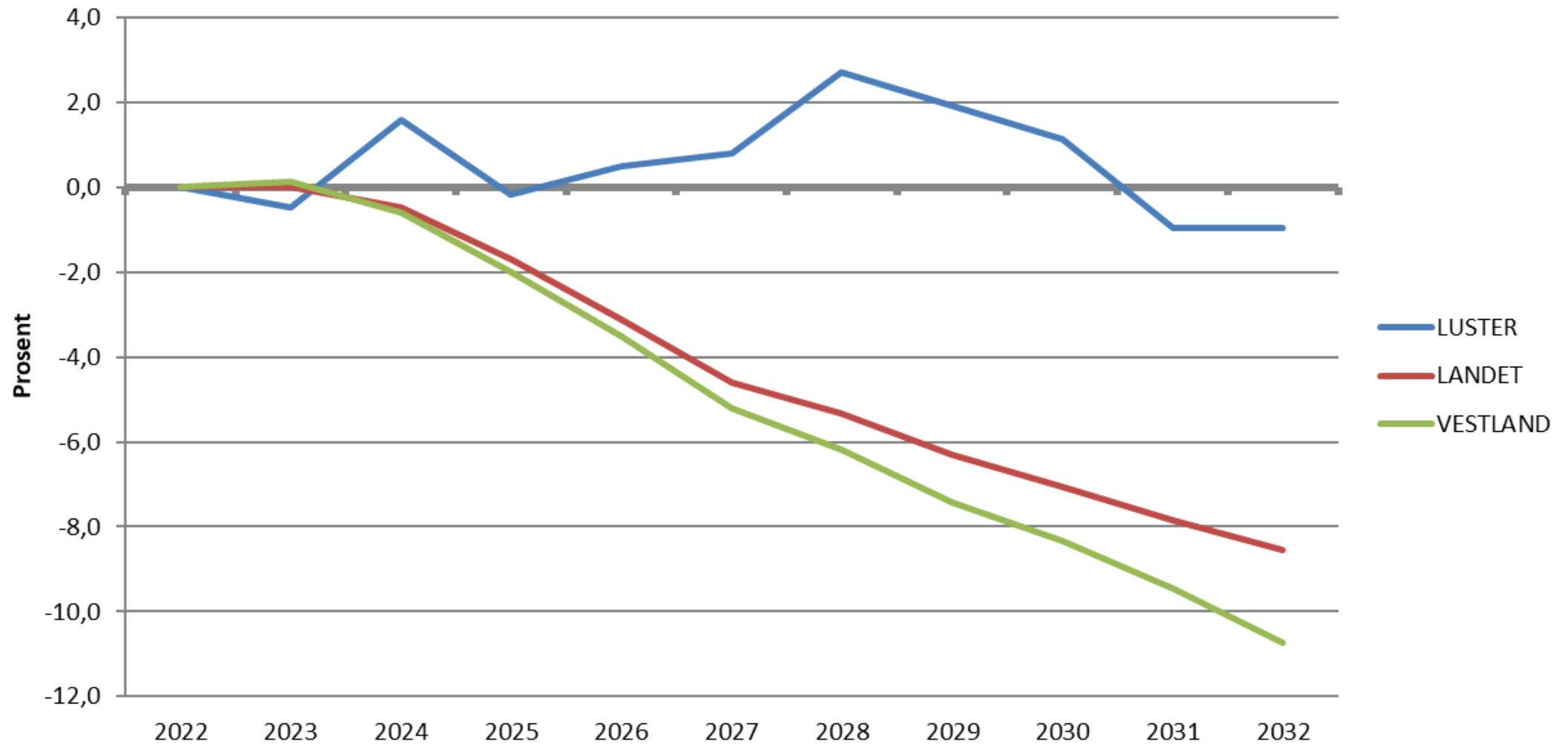
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

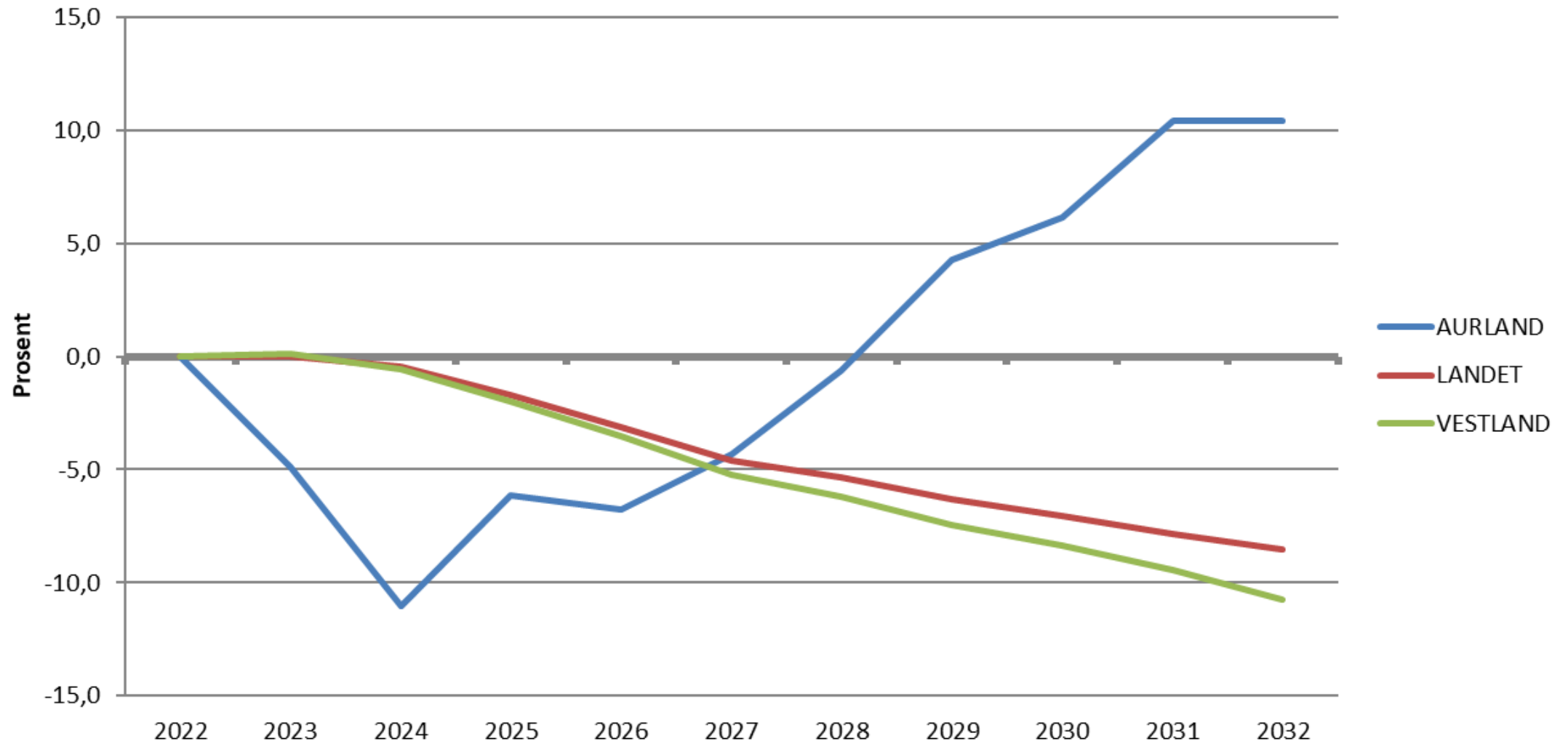
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

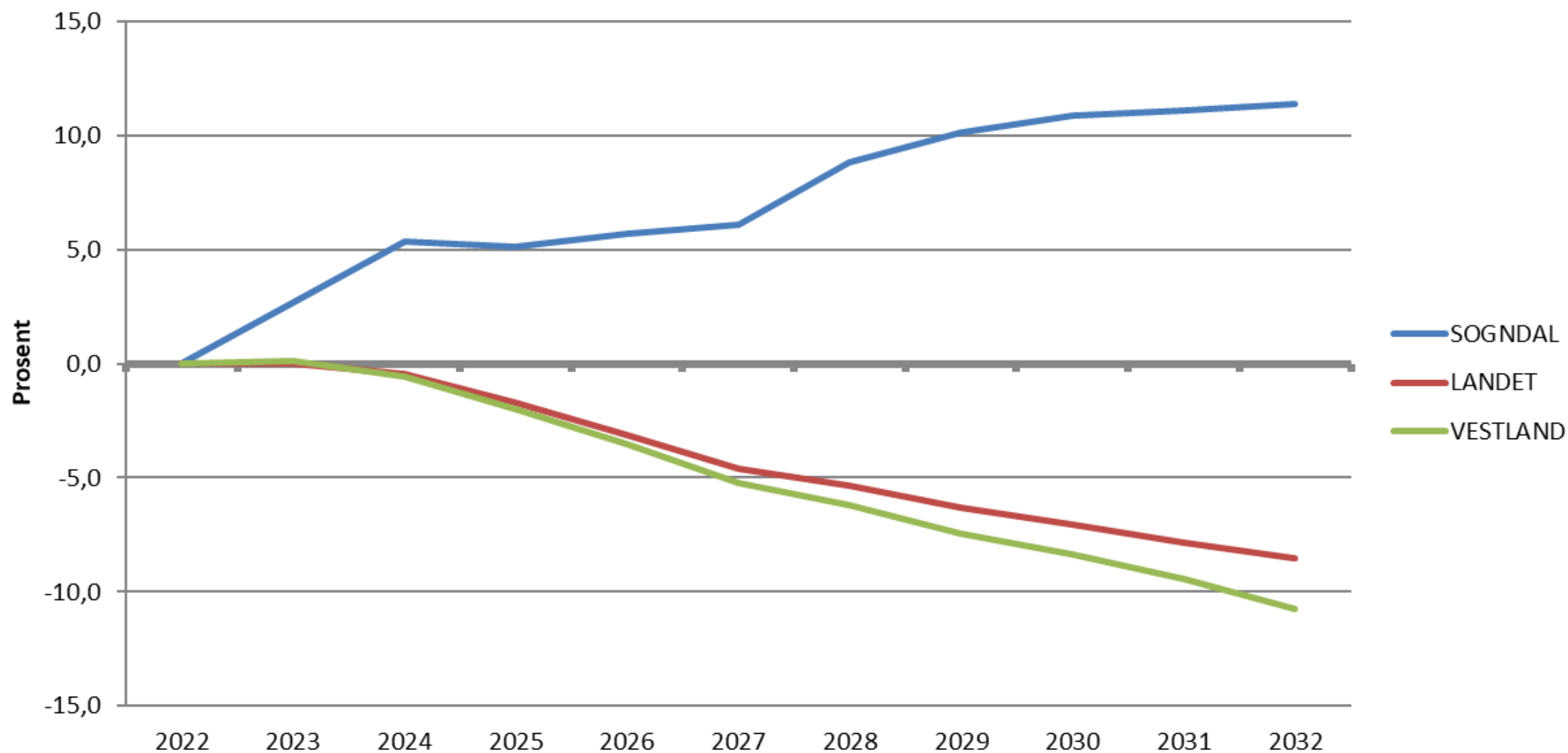
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Hva skjer?

- Demografisk «bølger»
 - 1945-generasjonen blir 80 år 2025 og barnebarna deres forlater skolepliktig alder
- Redusert og utsatt fertilitet
 - Gjennomsnittsalderen for en førstegangsfødende har nå rundet 30 år
 - Barnekullene blir stadig mindre
- Sentralisering

Rekordlav fruktbarhet for tredje år på rad

PUBLISERT:
11. mars 2020

I 2019 ble det født 54 500 barn i Norge, som er 600 færre enn i 2018. Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,53 barn per kvinne. Dette innebærer at vi for tredje året på rad registrerer rekordlav fruktbarhet i Norge.

«Ingen» vil ha mange barn lenger. Det overrasker ikke trebarnsmor Ida Kathrine Gravensteen.

Aftenposten
422 006 liker/klikk på side

Rekordlav fruktbarhet i 2022

Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,41 barn per kvinne i 2022. Det er kraftig nedgang fra 1,55 året før, og det laveste som noen gang er målt i Norge.

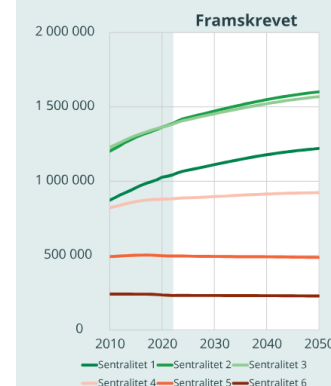
Publisert: 7. mars 2023

Forfatter: Linn Krokedal

I 2022 ble det født 51 500 barn i Norge. Det er 4 500 færre enn året før, og 1 500 færre enn i 2020, viser nye tall fra [statistikken Fødsle](#).

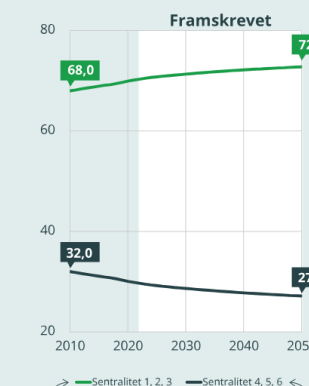
Norges befolkning sentraliseres, liten eller ingen vekst i distriktene

Folkemengde etter sentralitetsklasser¹
Hovedalternativet (MMMM)
Personer

¹ Sentralitetsindeksen kan deles inn i 6 klasser, fra de mest sentrale kommunene (1) til de minst sentrale (6).

Andel av befolkningen
Hovedalternativet (MMMM)
Prosent

De 76 mest sentrale kommunene

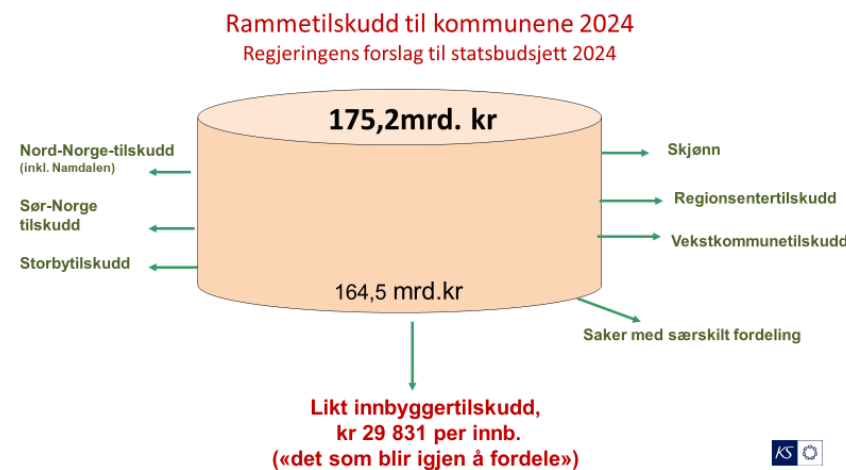
De 280 minst sentrale kommunene

Kilde: www.ssb.no/regfram

Økonomiske konsekvenser av demografiendringer

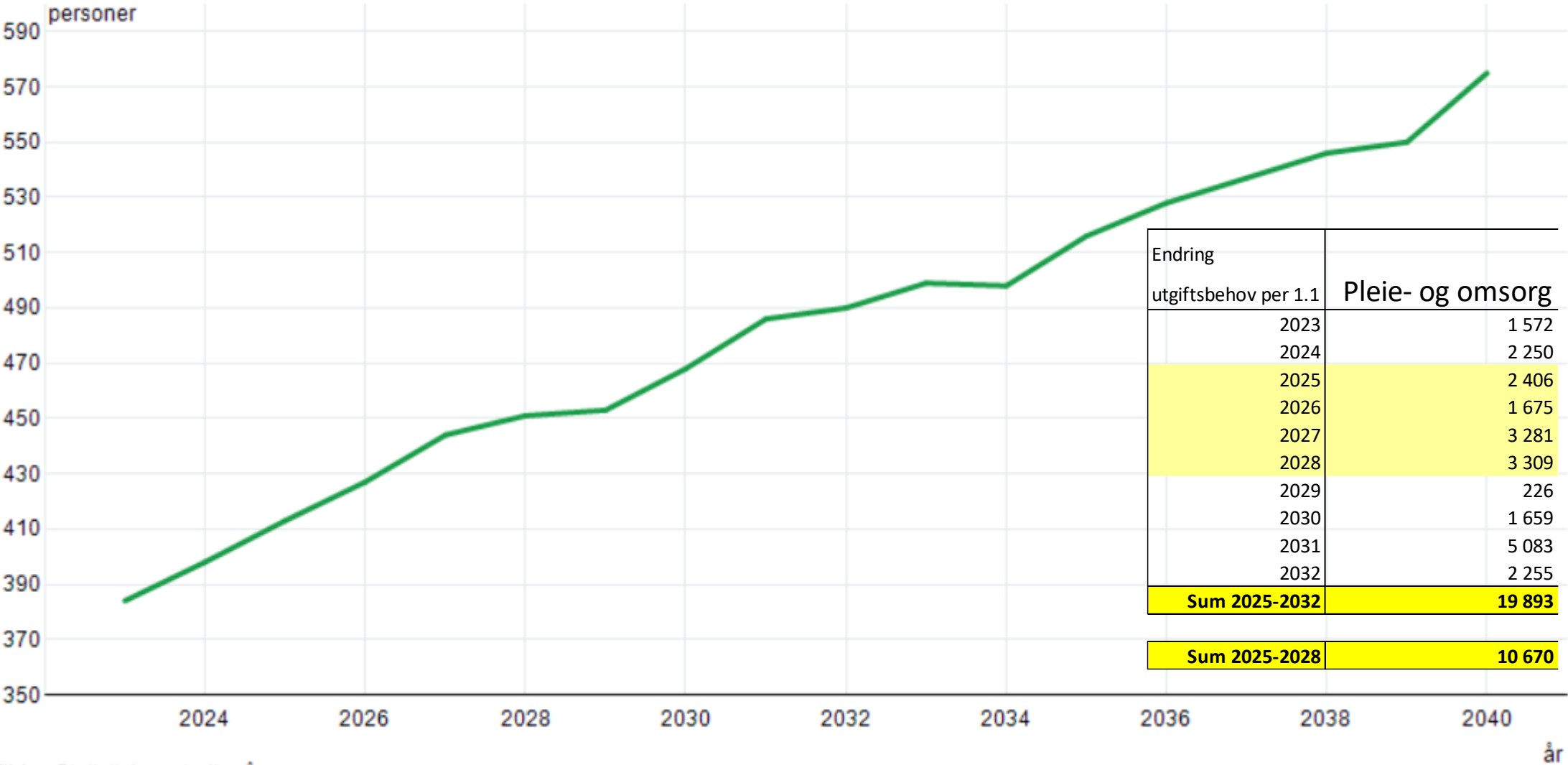
«Inntekten» pr innbygger (utgiftsutjevningen)

- Utgiftsutjevningen i inntektssystemet sørger for at kommunen får tilført ressurser ut i fra det reelle (og tidvis svært ulike) behovet i kommunene

KOSTNADSNØKKEL 2024		
med strukturkriterium		
Kostnadsnøkkel	Kostnadsnøkkel 2024	Enhetsbeløp kr
Innbyggere 0-1	0,0058	18 912
Innbyggere 2-5	0,1348	211 085
Innbyggere 6-15	0,2527	140 590
Innbyggere 16-22	0,0241	19 024
Innbyggere 23-66	0,1081	12 325
Innbyggere 67-79	0,0605	33 867
Innbyggere 80-89	0,0806	146 423
Innbyggere 90 år og over	0,0403	310 379
Basiskriteriet	0,0163	21 243 027
Sone (bosatt spredt)	0,0103	
Nabo	0,0103	
Landbrukskriteriet	0,0019	
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandi	0,0067	49 341
Flyktninger uten integreringstilsku	0,0078	15 750
Dødelighetskriteriet	0,0474	416 634
Antall barn 0-15 år med enslige fo	0,0168	56 051
Lavinntektskriteriet	0,0105	13 167
Uføre 18-49 år	0,0060	17 631
Opphopningsindeks	0,0088	
Aleneboende	0,0180	12 496
PU 16 år og over	0,0507	900 504
Ikke gifte 67 år og over	0,0474	43 711
Andel barn 1 år uten kontanstøtte	0,0163	142 229
Antall innbyggere med høyere utda	0,0179	4 177
Sum	1,0000	

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM) Årdal, 80 år eller eldre.

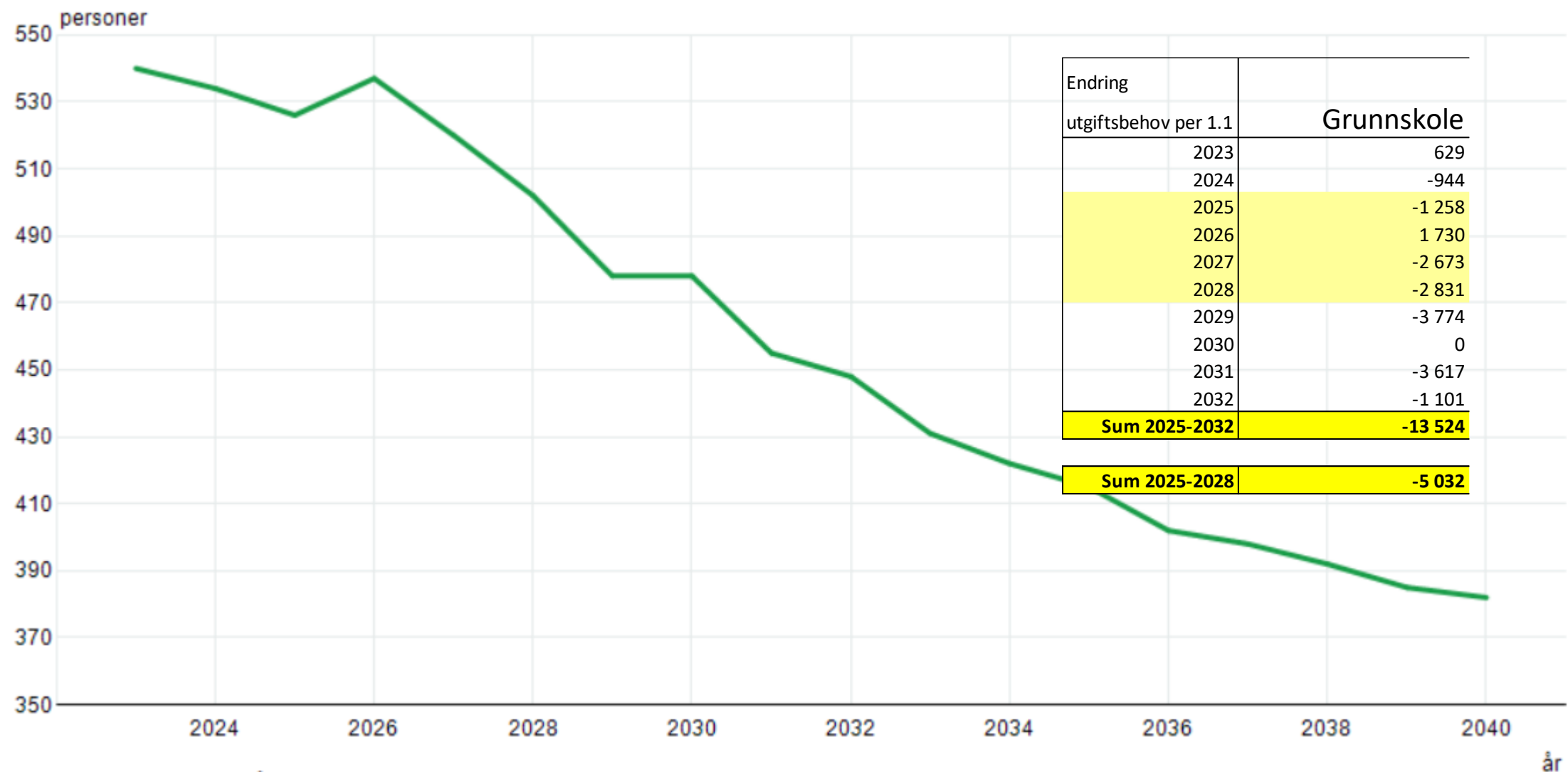
Kilde: Statistisk sentralbyrå

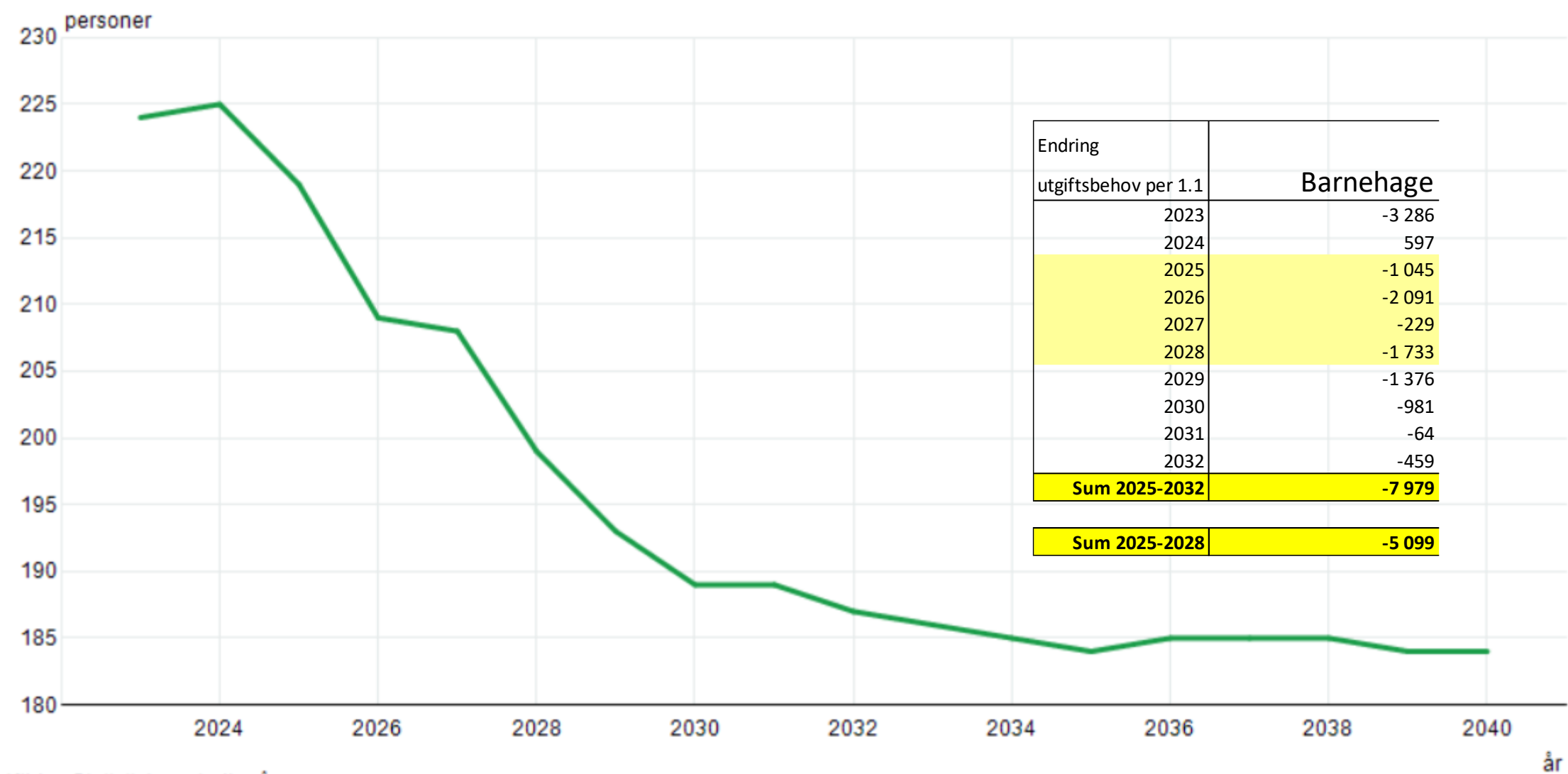
NB: Inntektssystemet gir NETTOutjevning

- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = Rammeoverføringen fra staten
- Staten forutsetter at kommunen flytter **krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Årdal, 6-15 år.

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM) **Årdal, 1-5 år.**

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endringer i utgiftsbehov 2024-2027 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

4643 ÅRDAL

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM ÅRDAL
2023	1 572	629	-3 286	-294	-79	-187	-1 644
2024	2 250	-944	597	-341	-66	-130	1 366
2025	2 406	-1 258	-1 045	-287	-62	-219	-466
2026	1 675	1 730	-2 091	-303	-73	-100	838
2027	3 281	-1 673	-2 29	-415	-37	-211	-210
2028	3 305	-1 831	-1 733	-351	-2	-358	-1 947
2029	226	-3 774	-1 376	-300	-75	-377	-5 676
2030	1 659	0	-981	-303	60	-150	155
2031	5 083	-3 617	-64	-506		-307	720
2032	2 255	-1 101	-459	-339	-81	-183	132
Sum 2025-2032	19 893	-13 524	-7 979	-2 794	-155	-1 895 0	-6 455
Sum 2025-2028	10 670	-5 032	-5 099	-1 346	-100	-878 0	-1 785

Hvordan er den politiske viljen til å gjennomføre dette?

Kommuneplan 2032

Økonomiplan 2027

Husk; om Årdal gjør dette, så har de fortsatt ikke spart én krone – bare opprettholdt samme fordeling av kommunebudsjettet som i dag!

Endringer i utgiftsbehov 2024-2027 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

4639 VIK

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM VIK
2023	-1 771	-2 516	-549	-132	-106	-253	-5 328
2024	148	-1 415	-853	-151	-140	-239	-2 650
2025	-420	-315	-1 440	-152	-110	-161	-2 599
2026	2 286	-1 730	-1 605	-112	-55	-239	-1 456
2027	1 138	-1 887	-917	-149	-30	-195	-2 041
2028	1 118	-315	688	-168	-8	-49	1 267
2029	1 470	-1 573	229	-72	-61	-102	-108
2030	2 002	-629	0	-179	1	-99	1 097
2031	-36	-315	0	-103	Kommuneplan 2032		-545
2032	2 438	-1 573	0	-111		-126	621
Sum 2025-2032	9 995	-8 335	-3 046	-1 047	-313	-1 019 0	-3 763
Sum 2025-2028	4 122	-4 246	-3 275	-582	-203	-645 0	-4 828

Økonomiplan 2027

Endringer i utgiftsbehov 2024-2027 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

4642 LÆRDAL

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer
(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring								SUM
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	LÆRDAL	
2023	2 987	315	-395	-46	62	-7		2 916
2024	77	-315	917	-82	-13	20		606
2025	-261	629	-981	-126	12	-46		-774
2026	1 378	-1 415	-229	-83	29	-146		-466
2027	1 649	-1 573	-229	-38	31	-135		-296
2028	2 367	-315	0	-68	60	-37		2 007
2029	2 181	-786	-229	-5	19	-87		1 092
2030	1 724	157	-165	-25		-1		1 700
2031	2 627	-1 730	0	-47		-159		730
2032	313	-157	229	-12	-1	-24		349
Sum 2025-2032	11 977	-5 189	-1 605	-403	200	-637 0		4 342
Sum 2025-2028	5 132	-2 673	-1 440	-315	132	-365 0		471

Kommuneplan 2032

Økonomiplan 2027

Endringer i utgiftsbehov 2024-2027 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

4644 LUSTER

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer
(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring								SUM
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern		LUSTER
2023	871	-472	1 515	-180	219	-101		1 852
2024	587	2 044	-3 430	93	-4	-152		-861
2025	1 493	-1 730	-917	-11	71	-207		-1 301
2026	1 768	629	-1 440	-140	128	-80		865
2027	3 360	315	-2 128	-134	103	-160		1 355
2028	5 221	1 887	-2 752	-194	146	-52		4 255
2029	2 477	-786	-816	-65	53	-154		709
2030	2 329	-786	-523	-21		-125		902
2031	3 406	-2 044	-523	-71		-200		632
2032	3 851	0	816	165	82	121		2 832
Sum 2025-2032	23 906	-2 516	-9 915	-800	673	-1 098	0	10 249
Sum 2025-2028	11 842	1 101	-7 238	-479	447	-498	0	5 174

Kommuneplan 2032

Økonomiplan 2027

Endringer i utgiftsbehov 2024-2027 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

4641 AURLAND

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer
(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM AURLAND
2023	124	-1 258	1 440	62	29	-58	338
2024	-1 845	-1 573	1 669	118	7	-12	-1 636
2025	1 281	1 258	-560	21	89	75	2 164
2026	-374	-157	917	70	48	29	533
2027	992	629	459	57	100	78	2 314
2028	1 157	944	523	-40	128	109	2 822
2029	1 269	1 258	459	-15	134	117	3 223
2030	3 723	472	0	58	108	26	4 387
2031	1 090	1 101	165	35	108	71	2 559
2032	967	0	229	5	108	44	1 353
Sum 2025-2032	10 105	5 504	2 192	191	815	548 0	19 354
Sum 2025-2028	3 056	2 673	1 339	108	366	291 0	7 833

Kommuneplan 2032

Økonomiplan 2027

Endringer i utgiftsbehov 2024-2027 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

4640 SOGNDAL

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM SOGNDAL
2023	4 966	5 818	-544	735	909	607	12 491
2024	5 591	5 818	976	736	652	316	14 089
2025	8 120	-472	1 733	560	597	73	10 610
2026	4 691	1 258	-331	504	508	158	6 788
2027	11 308	786	2 155	239	635	253	15 376
2028	9 824	5 976	-3 248	308	457	281	13 597
2029	8 948	2 831	880	220	529	251	13 659
2030	5 480	1 573	1 339	272		289	9 448
2031	10 874	472	1 669	139		189	13 879
2032	6 954	620	1 339	125	510	153	9 711
Sum 2025-2032	66 200	13 052	5 537	2 366	4 267	1 648 0	93 069
Sum 2025-2028	33 943	7 548	309	1 610	2 197	765 0	46 372

Kommuneplan 2032

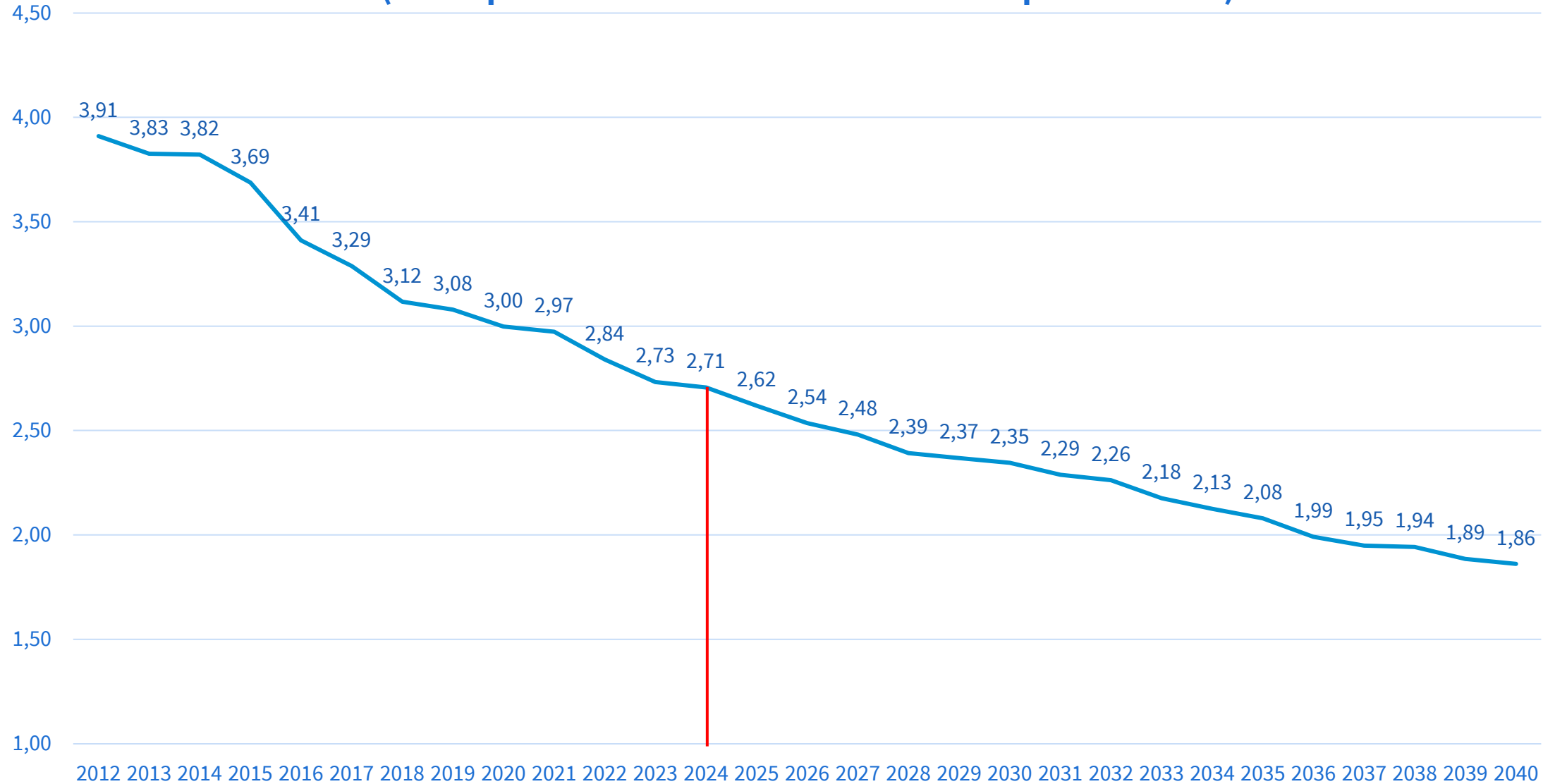
Økonomiplan 2027

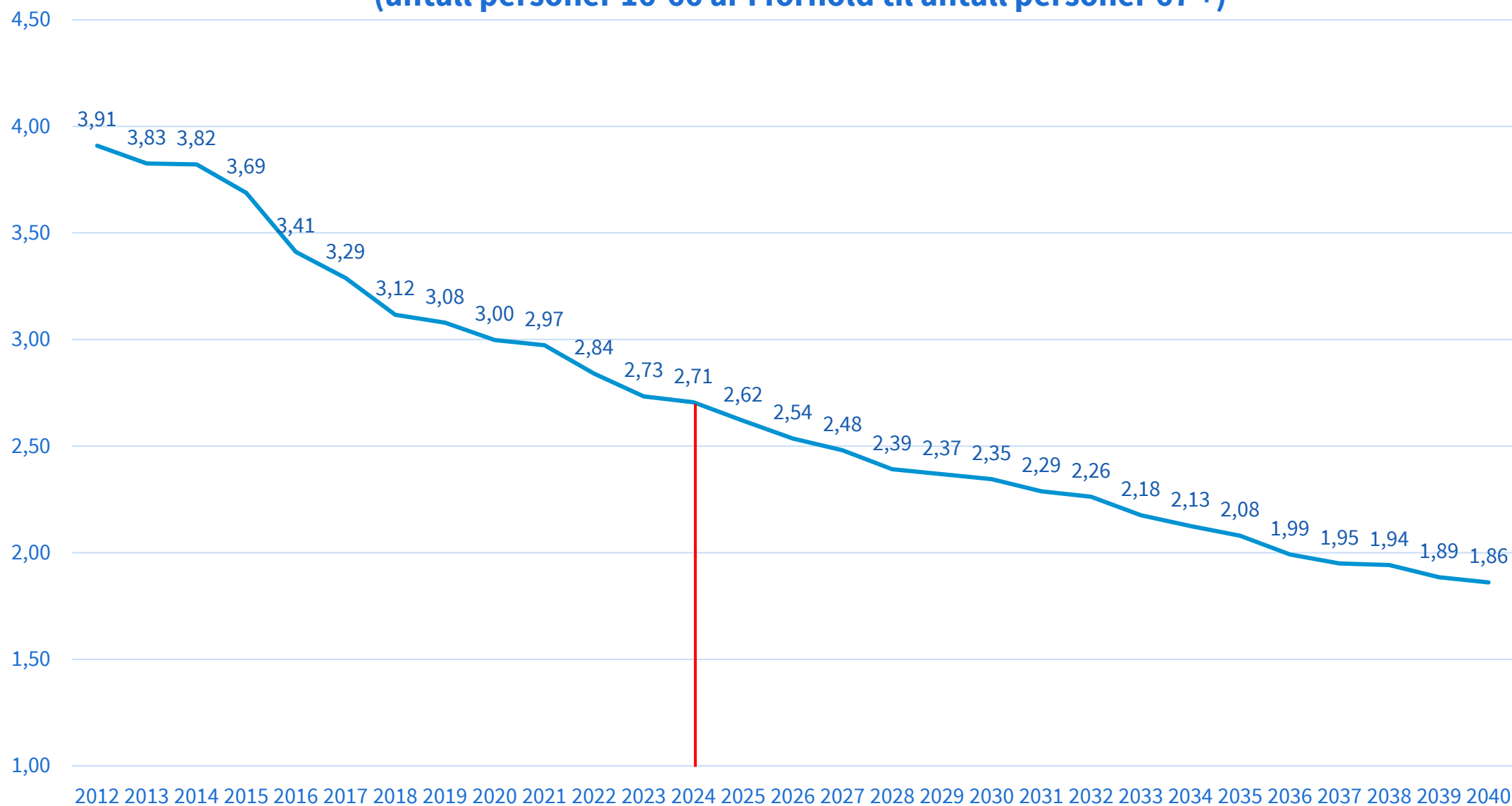
Konstant mangel på arbeidskraft...

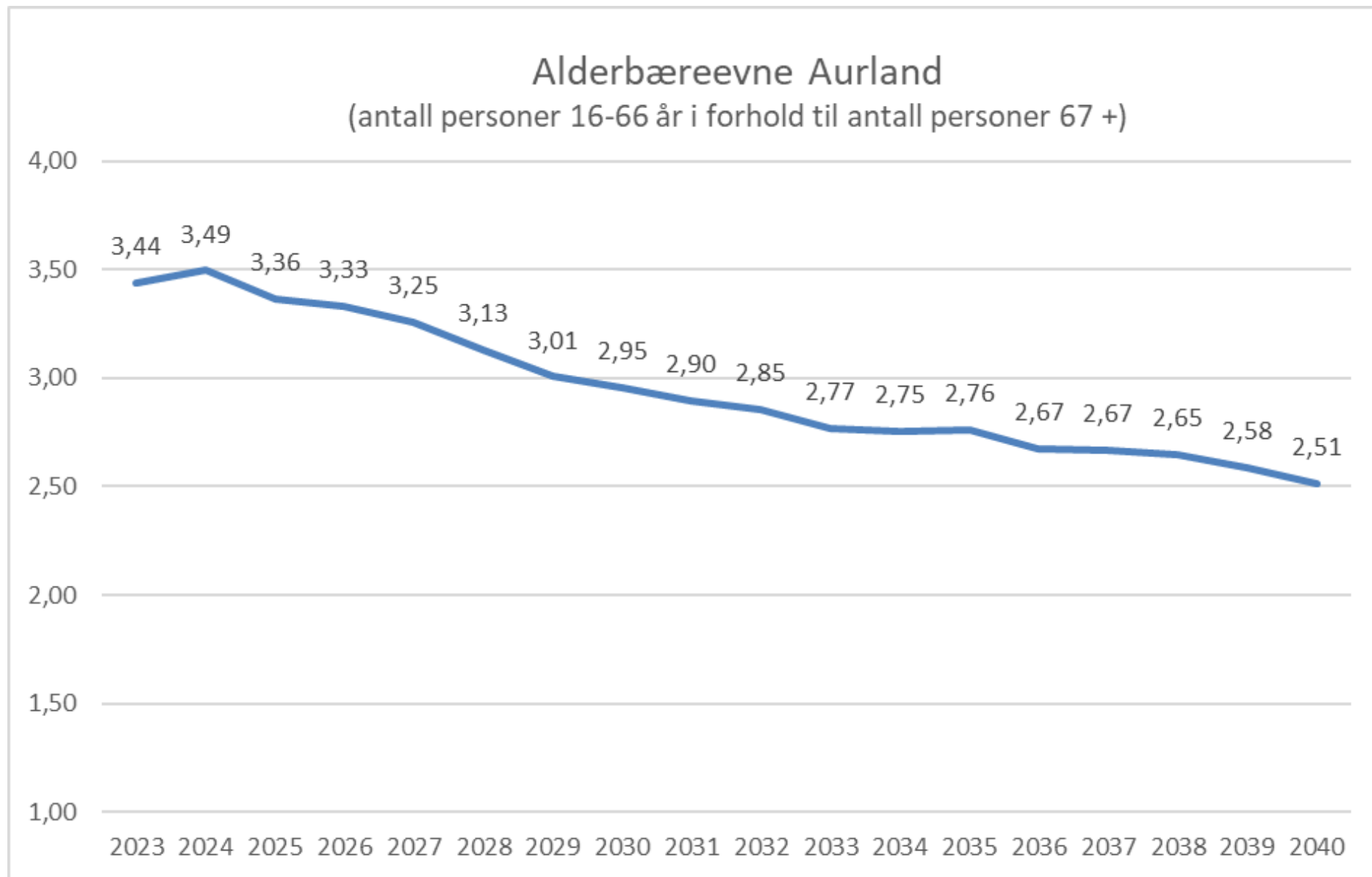
Alderbæreevne Årdal (antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

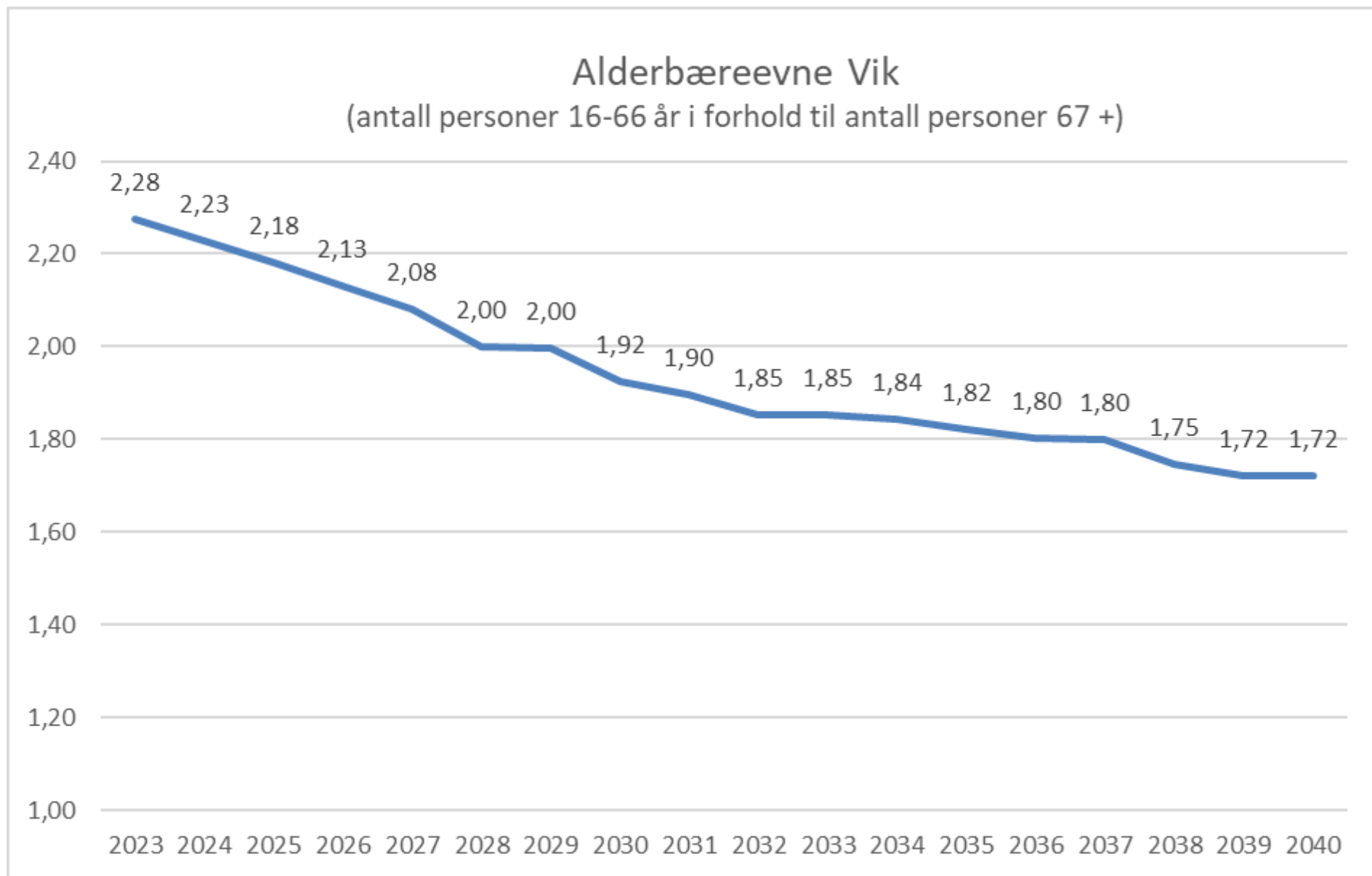
Alderbæreevne Lærdal (antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

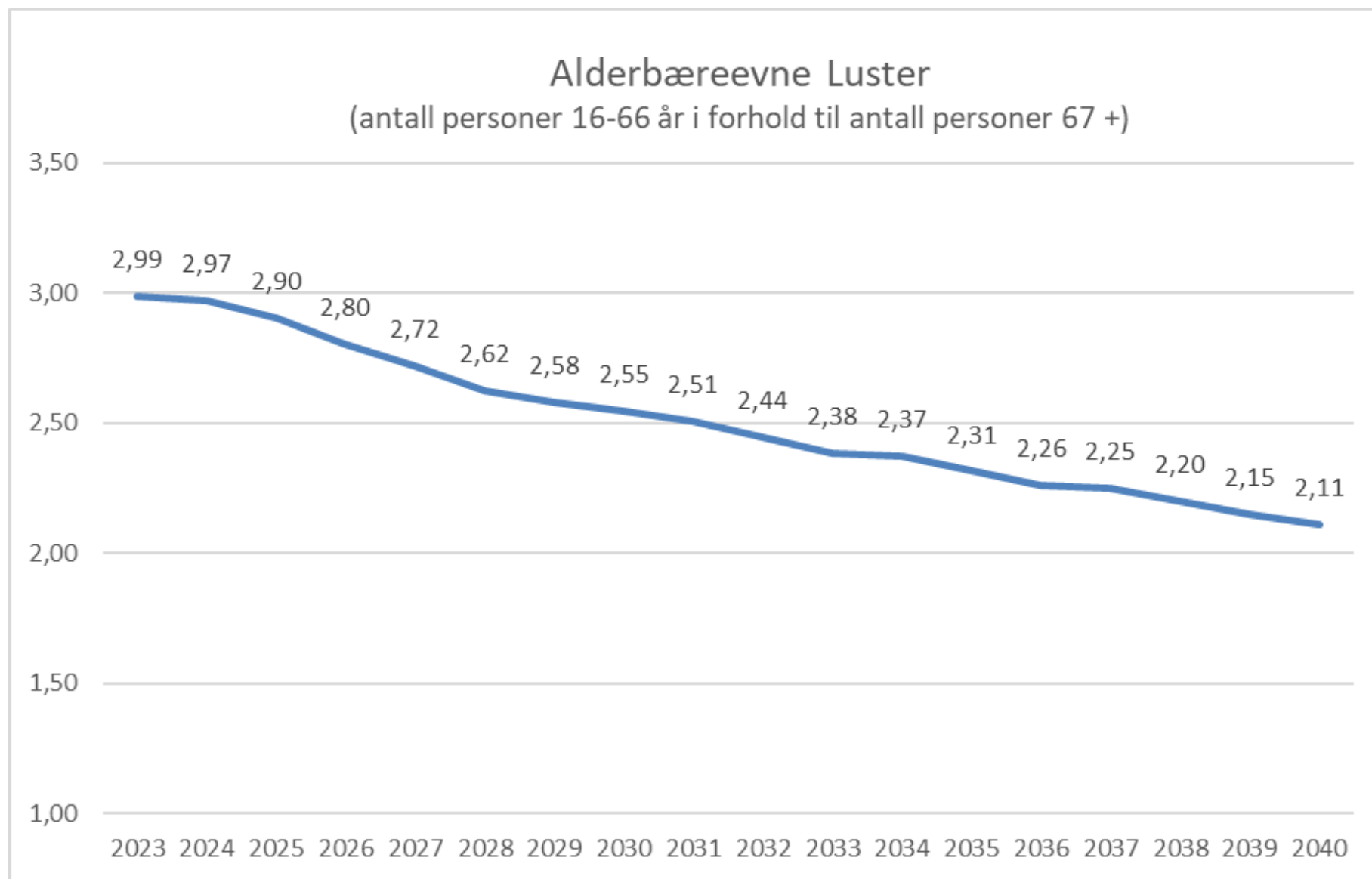
Aldersbæreevne

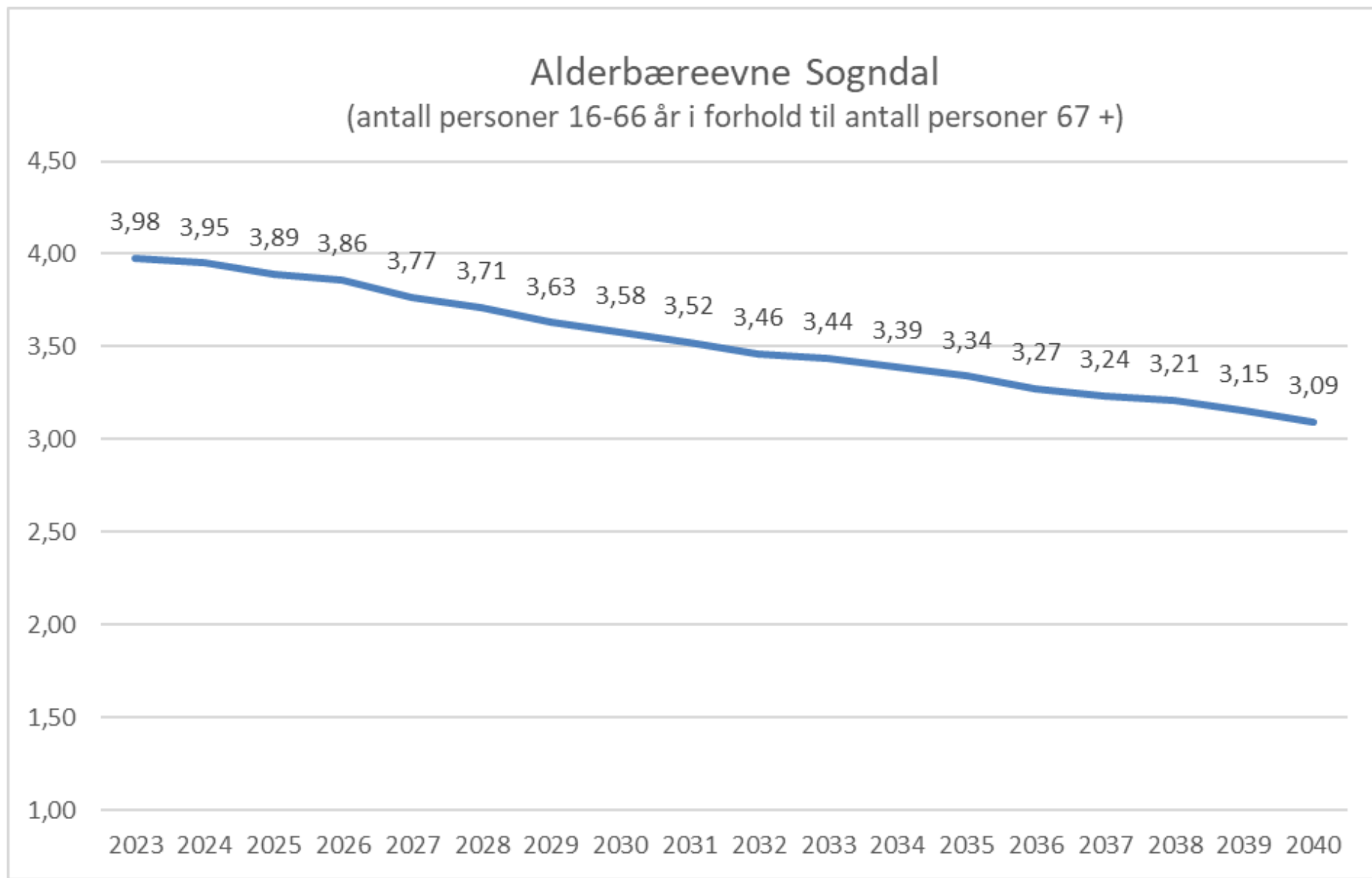
Aldersbæreevne

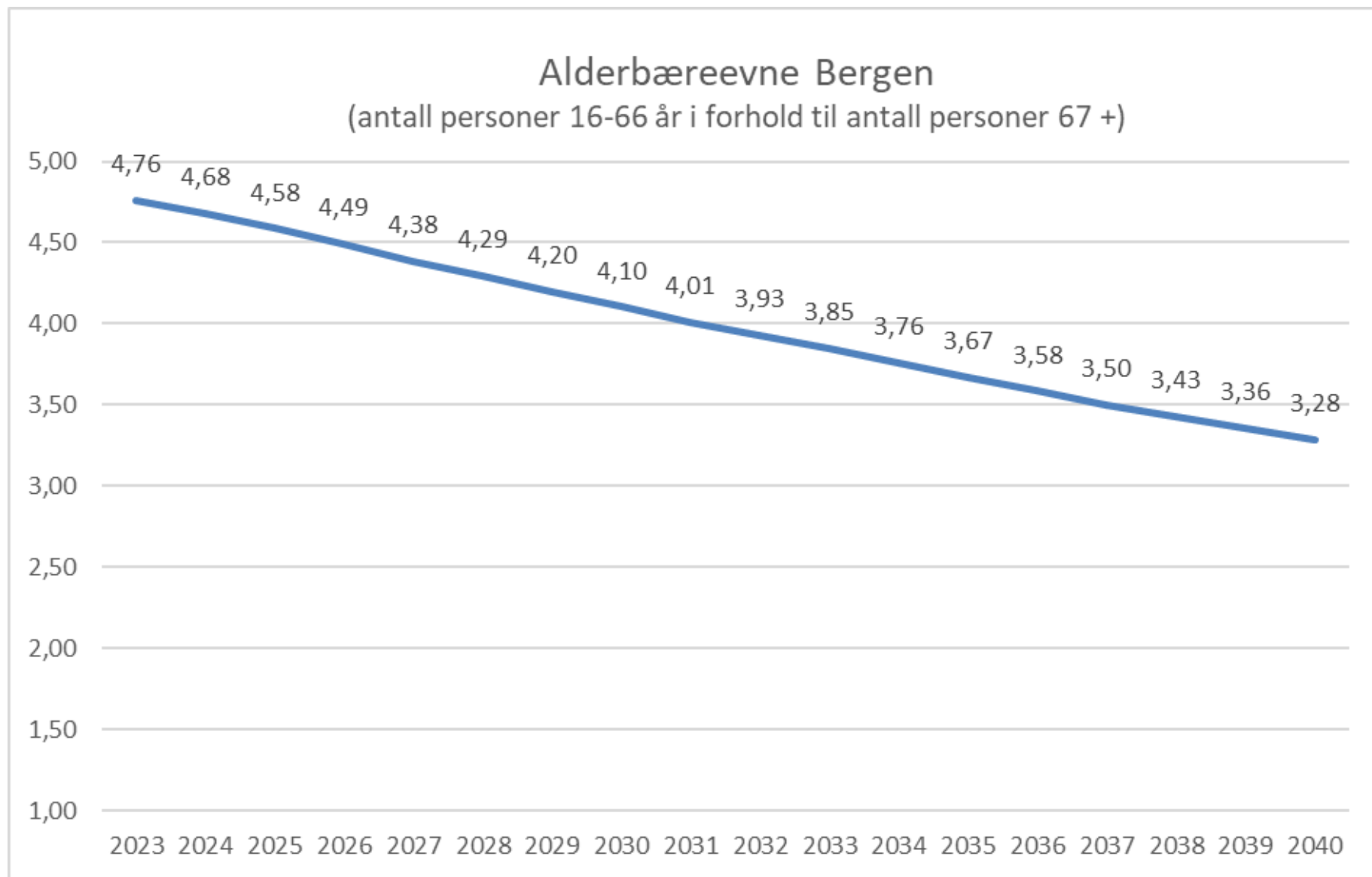
Aldersbæreevne

Aldersbæreevne

Aldersbæreevne

17% av alle 20-29 år

120 000

unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd

60 000 (50%) mottar ingenting

45 000 har innvandrerbakgrunn

Kun trygd (8%)

Ingenting (9%)

Paradigmeskifte;
Vi må ta struktur- og samarbeidsdebattene ut i fra hva vi får tak i av kvalifisert personell – ikke hva vi har råd til

Slår alarm om barnehagekrise: Få fagfolk, høyt sykefravær og mangel på vikarer

De minste, mest avsideliggende kommunene vil få store utfordringer for å kunne opprettholde dagens tjenestene eksempel eldreomsorgen, spås det i Perspektivmeldingen 2021.

Illustra

› PUBLISERT 14.02.2021 19:39

Perspektivmeldingen: Store utfordringer for de minste kommunene

Den mye omtalte eldrebølgen vil stille særlig de minste og minst sentrale kommunene foran store

› PUBLISERT 15.08.2023 08:26

Stadig vanskeligere å rekruttere ansatte til kommunene

Behovet for flere kompetente ansatte i kommunesektoren øker raskere enn tilgangen på arbeidskraft. Spesielt utfordrende er det å finne folk i helsesektoren.

› PUBLISERT 11.02.2021 13:45

Perspektivmeldingen: Opp mot én av tre må jobbe i helse og omsorg i 2060

Behovet for arbeidskraft i helse og omsorg kan vokse med nesten 260.000 årsverk fram mot 2060.

NTB

Det er i regjeringens nye perspektivmelding det økte behovet kommer fram.

Perspektivmeldingen legges fram fredag, men finansminister Jan Tore Sanner (H) deler allerede nå noen av hovedfunnene med NTB:

- Hvis det legges til grunn en liten forbedring i kvaliteten i årene som kommer, vil det ifølge framskjningner fra

MER OM

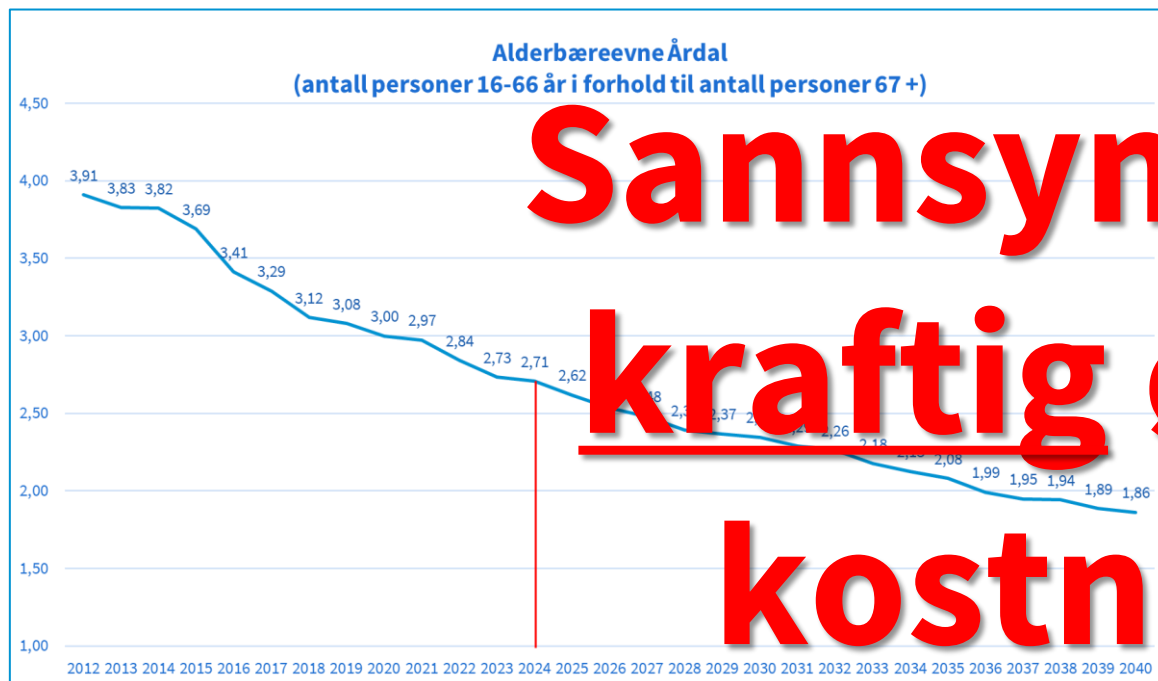
› NYHETER

Miljøministeren vurderer å åpne lommeboka

Barnevernet begikk grove brudd – Oslo kommune likevel frifunnet

Nå vil KS følge lov om offentlige anskaffelser

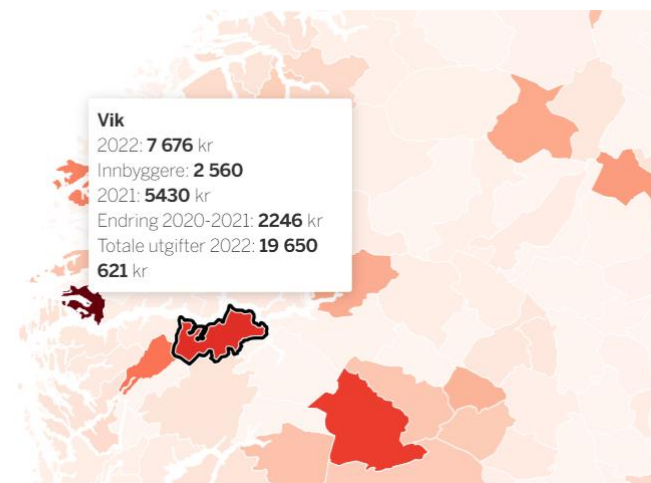
Hva blir konsekvensen av dette for driftsbudsjettet? (økte lønnskostnader, overtid, vikarbyrå, etc)

**Sannsynligvis en
kraftig økning i
kostnadene**

Har fått innleieforbud: Måtte ansette folk for én dag

Fra 1. april ble det forbudt å leie inn arbeidskraft fra bemanningsbyråer. Det får store konsekvenser for kulturlivet. I verste fall kan arrangementer bli avlyst.

Rødt-leder vil ha forbud mot bemanningsbyråer

Bemanningsbransjen er sosial dumping satt i system, mener Rødt-leder Bjørnar Moxnes. Han vil ha forbud mot bemanningsbyråer i alle bransjer.

Konklusjon:

**Kommunene i Sogn må
omstille (kraftig) de neste
årene for å møte fremtiden**

Innbyggerne og statens forventningsnivå

Forventninger til kommunen?

- Kan vi innfri og hvis ikke; hvem skal si nei?

Helseministeren sier vi må ta større ansvar for egen alderdom

<https://www.nrk.no/norge/helseministeren-sier-vi-ma-ta-storre-ansvar-for-egen-alderdom-1.16267239>

De kommunale helsetjenestene trenger 90 000 flere ansatte i fremtiden. – Hver enkelt av oss må gjøre mer for å planlegge for en alderdom, sier helseminister Ingvild Kjerkol.

Mette Kristensen
Journalist

Trond Lydersen
Journalist

Arne Fredrik Næss
Journalist

Berit Helle Jonsbråten
Journalist

Publisert i går kl. 21:28
Oppdatert for 3 timer siden

Nytt nivå av politisk sløseri

Regningen for å løse opp sammenslåtte fylker og kommuner har steget til 800 millioner kroner. Det stopper nok ikke med det.

ABONNENT

1 MIN | PUBLISERT: 27.11.23

Sliter med å få tak i kommune- psykolog

Fra 2020 ble det lovpålagt for alle kommuner å ha egen psykolog. Frøya kommune har gjentatte ganger lyst ut stillingen, men enda er det ingen kommunepsykolog på plass.

Regjeringen innfører bemanningsnorm for barnehager

Lærernormen største stridsspørsmål i budsjettforhandlingene

Lover flere sykehjemsplasser: – Dette må vi ta på høyeste alvor

<https://www.rb.no/lover-flere-sykehjemsplasser-dette-ma-vi-ta-pa-hoyeste-alvor/s/5-43-2135631>

Politikkens omstillingsevne – og vilje – lokalt og sentralt

Klarer vi annet enn å legge på mere penger i Norge?

SOGNDAL SKULE SKULESTRUKTUR POLITIKK

Stengjer døra for flytting og nedlegging: – Ikkje interesserte i å diskutera struktur

MEININGAR

«Me står side om side med lokalsamfunna som vil kjempa for å bevara sitt opplæringstilbod» +

Rådmannen vil skru opp att eigedomsskatten, politikarane seier nei

Fryktar dei må seia nei til einsame: – Det hadde vore ein trist beskjed å gje

Men innbyggerne vil ikke.....

Kommunevalg:

Jordskjelv i Tjeldsund

Tok storeslem

Da Tjeldsund Tverrpolitiske Liste (TTL) ble etablert, med blant andre utbrytere fra Arbeiderpartiet, økte spenningen frem mot valgdagen. Nå foreligger fasiten.

TTL suser inn på førsteplass med over en tredjedel av stemmene og en gruppe på seks av de 17 representantene.

Høyre tapte to prosent og ett mandat, men er nest størst med fem representanter.

Arbeiderpartiet er den store taperen, med nedgang på 22,7 % og en kommunestyregruppe redusert til bare to representanter.

Senterpartiet, som hoppet av og markerte motstand mot nedleggingene, berget seg med en nedgang på 1,7 %, men må likevel se gruppa krympet fra tre til to.

Robin Ridderseeth (TTL) inntar kommunestyret med rekordgruppe. Nå kan han bli ordfører. Foto: Steinar Solaas

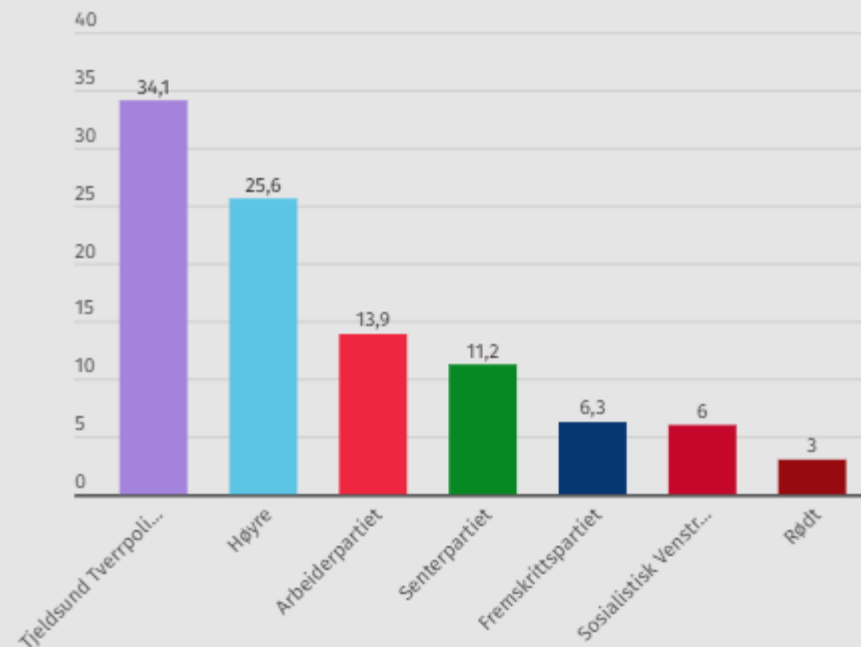
Nyetablert liste er størst med over en tredjedel av stemmene.

Publisert: 13.09.2023 kl 11:04

Steinar Solaas

Valgresultat Tjeldsund kommune 2023

Parti	Prosent	Endring fra 2019	Stemmer	Mandater
Tjeldsund Tverrpolitiske Liste	34,1		760	6
Høyre	25,6	-2,0	570	5
Arbeiderpartiet	13,9	-22,7	310	2
Senterpartiet	11,2	-1,7	249	2
Fremskrittspartiet	6,3	-1,7	140	1
Sosialistisk Venstreparti	6	0	134	1
Rødt	3	-0,4	66	-
Blanke			31	
Sum			2.260	

3 492
Antall stemmeberettigede

63,8%
Forventet fremmøteprosent

Ordføreren uttrykte mistillit i 2022 – mandag måtte kommunedirektøren gå

I 2022 uttrykte nåværende ordfører mistillit med kommunedirektør Torbjørn Simonsen. Mandag måtte Simonsen gå av.

Henrik Einangshaug
Journalist

Publisert 19. feb. kl. 22:18

Kommunescenarier 2040

Hva kan bli summen av disse drivkreftene for kommunene i Sogn?

Økonomisk handlingsrom – strekk i laget

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

Kommunescenarier 2040

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

KS KONSULENT

Tidslinje:

Sammenbruddet – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Det blir langt flere eldre som har behov for helse og omsorgstjenester, men kommunesektorene har ikke klart å rigge seg i forhold til dette.
- Frem mot **2030** blir det tydelig at svært mange kommuner er ikke forberedte på eldrebølgen og ikke har en troverdig plan for hvordan dette skal håndteres – «omsorgsskandalene» i media står i kø. Helse og omsorgstjenesten i kommunesektoren får etter hvert svært dårlig rykte og få med helsefaglig utdanning søker seg dit. De vil heller jobbe på sykehus da dette har høyere status og mindre stressende arbeidsmiljø. Det politiske presset på at «noe må gjøres» øker betraktelig.
- I **2030** meldes kommune nr 100 inn i ROBEK. Kjennetegnet er kommuner med fallende folketall, kraftig økning i antall eldre, få unge og høy kommunegjeld.
- Konflikten mellom by og landkommuner eskalerer da distriktskommunene krever en større del av kommunekaka, mens de store bykommunen føler at distriktskommunene bare er en klump om foten. KS klarer ikke å stå i denne spagaten og i **2031** sprekker KS og deler seg opp i Norges Bykommuneforbund og Norges Herredsforbund.
- Kommunene klare ikke å ta helhetlig og bærekraftige beslutninger for å sikre klima, miljø, biologisk mangfold og effektiv arealutnyttelse og i **2032** flyttes plan- og reguleringsmyndigheten over til fylkeskommunene
- I **2033** leverer det statlig oppnevnte *Omsorgsutvalget* sin rapport. Konklusjonene at det er enormt store forskjeller i pleie og omsorgstjenesten, og at et stort antall kommuner er langt unna å levere de tjenesten som innbyggerne har krav på. Utvalget anbefaler at de statlige helseforetakene overtar pleie og omsorgstjenestene fra kommunesektoren.
- I behandlingen av rapporten fra Omsorgsutvalget i Stortinget høsten **2034** uttaler statsminister Tonje Brenna: «Hverken Stortinget eller kommunesektoren selv ønsker egentlig å statliggjøre pleie og omsorgstjenesten, men slik situasjonen nå har blitt er det ingen annen utvei».
- I **2035** overføres grunnskolen til fylkeskommunen som et ledd i å sikre innbyggernes rettigheter på kvalitativt god opplæring og et helhetlig utdanningsløp
- Norge har nå fått små kommuner med små oppgaver.

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

KS KONSULENT

Tidslinje:

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Sakte - Sakte – hva skjer?

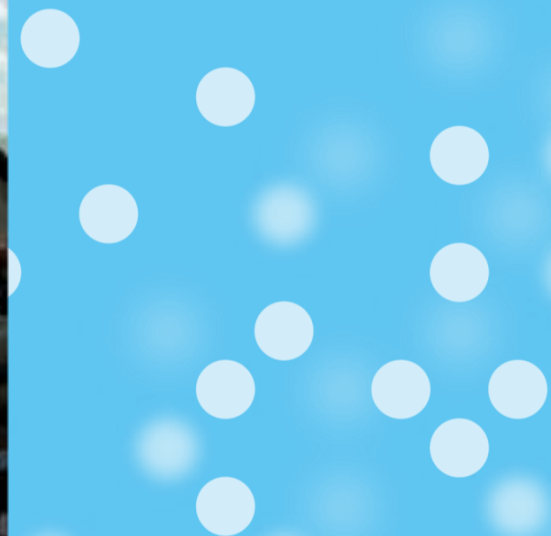
- Fra **2027** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. De store sentrale bykommune er godt rigget for veksten, mens de mindre kommunene sliter med å bygge ut tilstrekkelig kapasitet og skaffe kvalifisert personell.
- I **2029** blir Langfjella kommune den første kommunen som drive pleie og omsorgstjenesten med 100 % bemanning av sykepleier gjennom vikarbyrå da de ikke greier å få ansatt noen fast.
- I **2031** gjør Pensjonistpartiet et brakvalg med over 12 % av stemmene og kommer i regjering sammen med Høyre og Frp.
- Kommunesektoren sliter med klarer å flytte ressursene fra oppvekstsektoren (legge ned skoler og barnehager) til pleie- og omsorgssektoren og i **2032** blir finansieringen av pleie- og omsorgstjenester statliggjort gjennom en ordning der midlene tas ut av rammetilskuddet og øremerkes. Det gjøres unntak for de 20 største kommunen som fortsatt får finansieringen som rammetilskudd. Generalistkommuneprinsippet oppheves samtidig og oppgaver differensieres ut fra kommunestørrelse
- I **2033** oppheves retten på å motta pleie og omsorgstjenester i eget hjem, og kommunen gis frihet til å organisere tjenestene i omsorgslandsbyer. Får du medisinsk hjelpebehov, kan kommunen kreve at du flytter dit. De fleste kommunene samler heldøgns omsorgstjenester i større helsehus i regionsentrene
- I **2035** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der blir bestemt at ingen kommuner skal være på under 5 000 innbyggere. Det gjøres unntak for 25 øykommuner og andre kommuner med særskilte distriktsutfordringer, men disse må inngå forpliktende samarbeid med nærmeste regionsenterkommune og får ikke lenger ansvaret for drive heldøgns basert omsorg.

Tenke langt

- handle nå

KS KONSULENT

Tidslinje:

Tenke langt – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Kommunesektorene erkjenner at de ikke er rigget for å møte disse store demografiske utfordringen alene, og mange kommuner begynner å søke sammen i forpliktende oppgavefelleskap. Men mange små kommuner sliter fortsatt med kraftig fallende folketall, høy gjeld, mangel på arbeidskraft og kompetanse.
- I **2027** etableres det en ordning med omfattende rentekompensasjon og investeringstilskudd til bygg til helse og omsorgsformål. Forutsetningen for å få tilskudd er at kommunen(e) kan dokumentere at det er realisme i at de kan drive forsvarlig med kvalifisert personell i minimum 30 år fremover i bygget.
- I **2028** etableres det et forbud mot vikarbyråer i helse og omsorg. Dette virker kraftig kostnadsdempende på kostnadsutviklingen i sektoren total sett, men får dramatiske konsekvenser ved at distriktskommuner ikke får tak i tilstrekkelig kompetanse og må kjøpe mye av helse og omsorgstilbudet fra nærliggende regionsenterkommuner.
- I **2029** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der man blir enig om å avvikle fylkeskommunen og etablere 100 regionkommuner.
- Frem mot **2030** økes kapasiteten i utdanningstilbudet til helsepersonell betydelig, samtidig som de får et kraftig lønnsløft. Dette gjør at helsepersonell er blitt lønnsledende i kommunesektoren ut over 2030-tallet noe som virker rekrutteringsfremmende.
- Ut over **2030-tallet** sentraliseres tjenester med heldøgns omsorg mot regionsentrene i de nye regionkommunene.
- I **2035** er både medisinskteknologi og trygghetsteknologi tatt i bruk i alle kommuner med stor effekt. Det er satset på omfattende utdanning av både ansatte, brukere og pårørende.
- I **2037** er igjen normen to beboere pr rom i heldøgns omsorg

Tre mulige scenarier for kommunesektoren?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

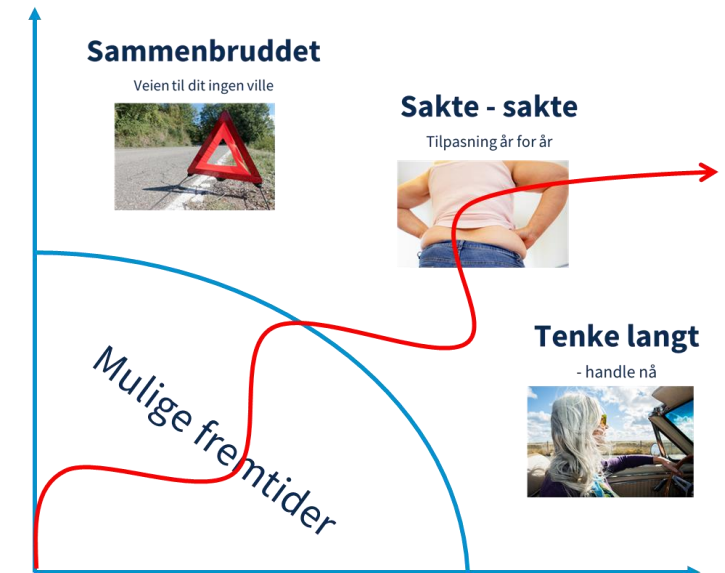

Mulige fremtider

Grupperefleksjon (til 12.15)

1. Kva er dei største utfordringane når det gjeld å skape gode tenester i åra som kjem i din kommune?
 - Mangel på arbeidskraft, kompetanse, utanforskap, kommuneøkonomi, manglande omstillingsvilje og innovasjon, forventningsnivå frå innbyggjarar og brukarar, statleg styring, etc?
2. Kva tenestesamarbeid blir viktige å jobbe med i regionen sett i lys av dei tre framtidsscenarioa (Samanbrotet, Sakte-sakte, Tenke langt – handle no)?
3. Kva konkrete tiltak og strategiske grep må vi jobbe med og gjennomføre i denne kommunestyreperioden i kommunane for å vera rusta for dei utfordringane som no kjem?

Hva skjer?

-Kanskje først og fremst et spørsmål om politiske valg og handlekraft?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Mulige fremtider

Hva er mest sannsynlig?

Ikke vet jeg, men.....

Mener kommuner driver med faktafornektelse: – 100 kommuner på Robek om 10 år

Seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent frykter sammenbrudd i deler av kommunesektoren om få år.

ELIN SVENDSEN
917 34 715

– Den største bekymringen er den faktafornektelsen som foregår i deler av Kommune-Norge nå, sier seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent.

Han utdyper:

– Folketallet stuper i mange kommuner, men man planlegger for vekst. Antall eldre går til himmels, men mange kommuner har ingen plan for hvordan det skal håndteres. Barnetallet faller kraftig, men ingen plan for å kutte kostnader i grunnskole og barnehage. Kompetanse- og arbeidskraftmangelen er prekær, men ingen tar inn over seg konsekvensene av dette. Man satser bare på at alt dette løser seg, sier Moe.

MER OM

› NYHETER

SV stiller habilitetsspørsmål om ny Oslo-byråd

Ordfører ga blaffen i kvalifikasjonsprinsippet – får refs av Sivilombudet

Nytt borgerlig byråd presentert i Oslo

MEST LEST

Siste døgnet

› NYHETER | KULTUR

Ny rangering: Disse kommunene er best på kultur

Er kommunene i
Sogn noen av de
100?

Vår største utfordring nå er mangelen på:

TID

Vanskelige valg kan ikke unngås ved å la være å ta de. Det å ikke velge er også et valg....

Takk for oppmerksomheten

havard.moe@ks.no

48148813

